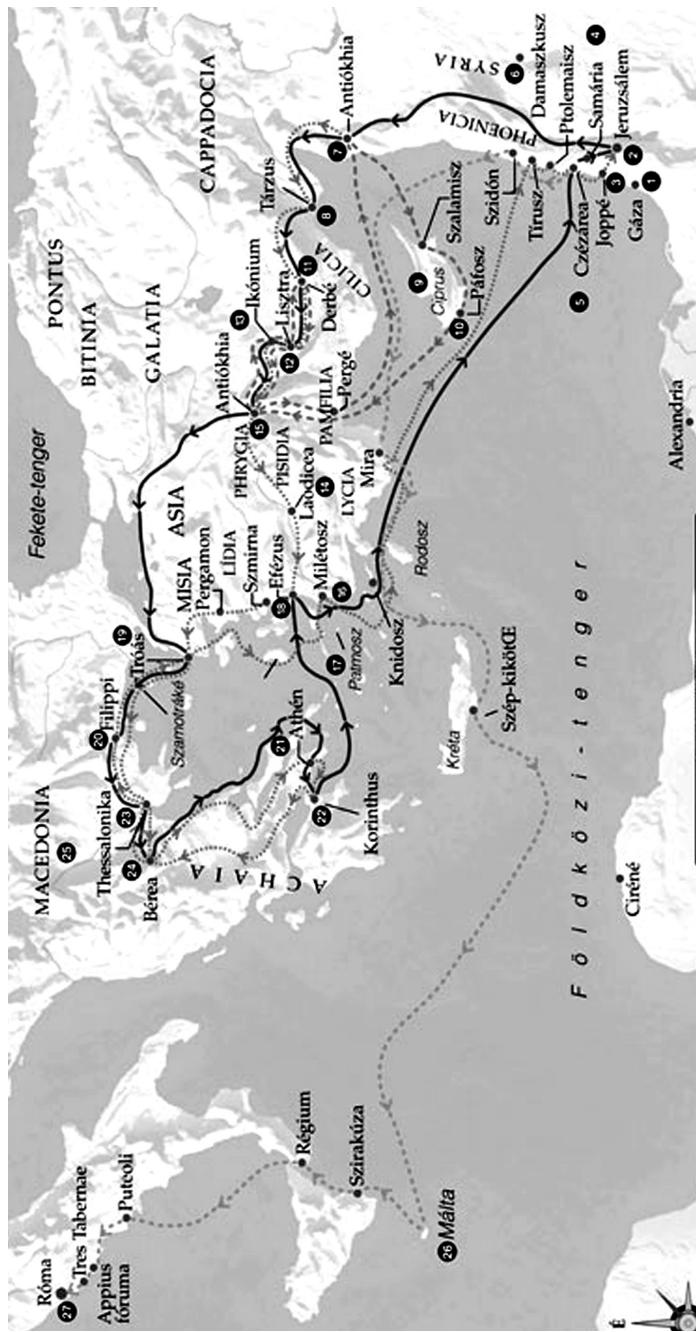

A szabadság evangéliuma

A GALATÁKHOZ ÍRT LEVÉL

1. rész

PÁL APOSTOL MISSZIÓS UTAZÁSAI

BIBLIA-TANULMÁNYOK ■ 2011/4.

A szabadság evangéliuma

A GALATÁKHOZ ÍRT LEVÉL

1. rész

BIBLIA-TANULMÁNYOK ■ 2011/4.

A szabadság evangéliuma

A GALATÁKHOZ ÍRT LEVÉL

I. rész

BIK KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2011

A tanulmányokat összeállította:

Egerváriné Árvai Márta (I–III. tanulmány)

Takács Szabolcs (IV–VII. tanulmány)

A borítón:

Szabó Attila: *Kumrán. „Keressétek meg majd az Úr könyvében...*

az Ő lelke gyűjtötte össze őket!” (Ésa 34,16)

A tanulmány elektronikus formában a www.kerak.hu oldalon a „Kiadványok” menüpont alatt tölthető le.

Bibliaiskolák Közössége Könyvkiadó

Székhely: 1121 Budapest, Remete út 16/A

Kiadó és könyvlerakat: 1181 Budapest, Reviczky Gyula u. 46.

Telefon/fax: 06-1/267-3947 • 06-20/379-6020

bik@bibliakiado.hu • www.bikkiado.hu

Felelős kiadó: Szigeti Gábor

Sorozatszerkesztő: Egerváriné Árvai Márta

Nyomtatás: Reménység Alapítvány, Nágocs

ISBN 978-963-7493-88-1

ISSN 0865-3119

Tartalom

Bevezetés	7
Szombatiskolai tanulmányok gyermekeknek	8
Énektanulás 2011 negyedik negyedévében	9
I. tanulmány – 2011. október 1.	
Igaz és hamis evangélium Galáciában	11
II. tanulmány – 2011. október 8.	
Pál apostol megtérése, és elhívása a szolgálatra	21
III. tanulmány – 2011. október 15.	
Pál, a pogányok apostola	33
IV. tanulmány – 2011. október 22.	
A megigazulás forrása	45
V. tanulmány – 2011. október 29.	
Ellentét a törvény cselekedetei és a hit között	56
VI. tanulmány – 2011. november 5.	
A törvény „átka” és Krisztus helyettes áldozata	68
VII. tanulmány – 2011. november 12.	
Isten célja a törvénnyel: a „törvény alatti” állapot, amely Krisztushoz vezet	78
Áhítatok minden napra	
Október	88
November	89

Bevezetés

Ebben a negyedévben Pál apostol egyik levelének üzenetét gondoljuk át egyéni és közös Biblia-tanulmányozásunk során. A galáciai gyülekezetek röviddel megalakulásuk után szembesültek azzal a követelménnyel, amelyet néhány judais-ta keresztény tanító képviselt, hogy az üdvösség eléréséhez szükséges megtartani az ószövetségi ceremonális törvényeket is. Ezzel szemben Pál apostol azt a meggyőződését fejté ki, hogy a törvény cselekedeteiből nem igazulhat meg egyetlen ember sem, még ha azok a rendelkezések a legtökéletesebbek is, mert az ember önmagától képtelen a jó cselekvésre. Isten hatalma tud csak megszabadítani megkötözöttségeinkből, és az engedelmesség is csupán akkor lehetséges, ha „él bennünk a Krisztus”.

Negyedévi tanulmányunk mellé ajánljuk elolvasásra Ellet Joseph Waggoner *Az örömhír* című, nemrégiben megjelent könyvét. A galáciai levél időszerű és a kereszténység lényegét érintő üzenetével kapcsolatban ennek a könyvnek az előszavából idézünk néhány sort: „A galáciabeli és a római Krisztuskövetőkhöz írott apostoli levelek a Szentlélek által vezetett 16. századi reformáció forrásául szolgáltak, amelynek alap gondolata ez volt: »Az igaz ember hit által él.« Az akkor elkezdődött reformáció nem lett teljessé, ezért ugyanennek a jelmondatnak kell hangoznia most is. Ha Isten népe valóban befogadná azt az igazságot, amelyet a galáciabeliekhez írt levél bemutat, akkor ez mind az egyházat, mind a világot megrázná, ugyanúgy, ahogyan Luther korában történt. És ennek bekövetkezése siettetné a Föld újjáteremtésének időpontját.”

Szombatiskolai tanulmányok gyermekeknek

„Tanítsd a gyermeket az ő útjának módja szerint,
még mikor megvénhedik is, el nem távozik attól.”
(Péld 22,6)

A felnőttek Biblia-tanulmánya mellett a kisiskolásoknak szóló szombatiskolai tanulmányok is készülnek. Szeretettel ajánljuk mindenki figyelmébe *Az ősatyák élete* című tanulmányt. Éppúgy heti hat kérdés található benne, mint a felnőttek Biblia-tanulmányában, és negyedéves felosztású. Javasoljuk a napi átvételét – ez alapot adhat a mindennapi családi áhítatokhoz. A feltett kérdések mellett érdekes feladatokat, fejtörőket, gondolkodtató kérdéssorokat is összeállítottunk, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait. Mind a tizenhárom tanulmány aranymondást is tartalmaz, amelyet érdemes naponta elolvasni, hogy gyermekeink megtanulhassák, és szívükbe plántálódjék a bibliai üzenet. Az énekek megtanulásához segítségül szolgál az idén nyáron megjelent zenei CD (címe: *Csak nyisd ki a szíved*), amely megrendelhető a médiaosztálynál és a BIK Könyvkiadónál (ára 1000 Ft). A tanulmány kapható és megrendelhető a BIK-nél (ára: 945 Ft) (a médiaosztály és a kiadó elérhetőségei e könyv hátlapján található). Az őszy folyamán készül el a *Jézus példázatai* című, kisiskolásoknak írott tanulmány, óvodásoknak pedig az *Állatok a Bibliában*, mindkettő kapható lesz a BIK-nél.

Örömteli közös tanulást kíván
a gyermekosztály

Énektanulás 2011 negyedik negyedévében

„Énekeljetek Istennek, énekeljetek; énekeljetek
királyunknak, énekeljetek! Mert az egész föld királya
Isten: énekeljetek bölcsességgel!” (Zsolt 44,7–8)

Folytatjuk a *Hitünk énekei* könyvből azoknak az énekeknek a tanulását, illetve fölelevenítését, amelyeket egyáltalán nem énekelünk, vagy csak ritkán. Ezúttal két ismeretlen éneket ajánlunk mindenki figyelmébe, és egy olyat, amelyet kevés gyülekezetben énekelnek istentiszteleten.

110. ének: „*Kezdetben volt az Ige...*”

208. ének: „*Ó, vezess kézen fogva, én Jézusom...*”

303. ének: „*Mi Atyánk, ki vagy mennyekben...*”

Áldott és örömteli éneklést kíván
a zenei osztály

Igaz és hamis evangélium Galáciában

¶ Hogyan, milyen körülmények között jöttek létre a galáciai gyülekezetek?

- „Ikóniumban pedig együtt mentek be a zsidók zsinagógájába, és prédikáltak, úgyannyira, hogy mind zsidóknak, mind görögöknek nagy sokasága lett hívővé. Akik azonban a zsidók közül nem hittek, felindították és megharagították a pogányok lelkét az atyafiak ellen. Azért sok időt töltöttek ott, bátran prédikálva az Úrban, ki bizonysgot tett az ő kegyelmének beszéde mellett, és adta, hogy jelek és csodák történjenek kezeik által... A gyülekezetek azért erősödtek a hitben, és gyarapodtak számban naponként. Eljárván pedig Frígiát és Galácia tartományát... És miután ott bizonyos időt eltöltött, elment, eljárván renddel Galácia tartományát és Frígiát, erősítve a tanítványokat mind.” (Ap csel 14,1–3; 16,5–6; 18,23)

.....
.....
.....

Pál és Barnabás első missziós körútjukon főként a dél-galáciai városokban hirdették az evangéliumot. Amikor egy városba megérkeztek, először mindig a zsinagógát keresték fel, hogy a

zsidók részére közvetítsék a Messiásról szóló próféciák alapján a megváltás örömhírét. Üzenetük mindenütt meghasonlást okozott, mivel mind a zsidó hívők, mind a pogányok közül sokan csatlakoztak hozzájuk, míg mások ellenálltak. Ez a meghasonlás odáig fajult, hogy az ellenséges zsidók a következő városokba is utánuk mentek, és a sokaságot fellázítva ellenük, Listrában megkövezték Pált. Miután Isten megőrizte életét, és megerősítette őt, még további városokat kerestek fel, majd visszatértek Listrába is, ahol a felbőszült tömeg által megfélemlített új megtérteket bátorították.

Következő misszióútjain az apostol újra végiglátogatta a galáciai gyülekezeteket, hogy hitben erősítse őket. Nagy szükségük is volt ezekre a látogatásokra, hiszen továbbra is küzdeniük kellett a külső támadások és a gyülekezetben felbukkanó hamis tanok ellen. Az Ige beszámolója szerint ezeknek a gyülekezeteknek a létrejötte sok küzdelemmel, testi-lelki szenvedéssel járt, az apostolok mégis nagy örömmel számoltak be arról, hogy „mily nagy dolgokat cselekedett az Isten övelük, és a pogányoknak kaput nyitott a hitre” (Ap csel 14,27).

2 Hogyan foglalta össze az evangéliumot Pál apostol a levél bevezetésében? A galáciaiak iránti féltő aggodalom hogyan tükröződik a nekik írt levélben?

• „Pál, apostol (nem emberektől, sem nem ember által, hanem Jézus Krisztus által és az Atya Isten által, aki feltámasztotta őt a halálból), és a velem levő összes atyafiak, Galácia gyülekezeteinek: Kegyelem néktek és békesség az Atya Istentől, és a mi Urunk Jézus Krisztustól, aki adta önmagát a mi bűneinkért, hogy kiszabadítson minket e jelenvaló gonosz világból, Isten és a mi Atyánk akarata szerint. Akinek dicsőség örökkön örökké! Ámen.” (Gal 1,1–5)

• „Féltelek titeket, hogy hiába fáradoztam körülöttetek... Gyermekeim! Kiket ismét fájdalommal szülök, mígnem kiábrázolódik bennetek Krisztus.” (Gal 4,11–19)

Pál apostol híreket hallott a galáciai gyülekezetekben elterjedő hamis tanokról, és aggodalommal gondolt azokra a hívőkre, akik szolgálata során megtértek. Ahogyan az előzőekben olvashattuk, sok személyes fáradozás, szenvedés, imádság kísérte ezeknek a gyülekezeteknek a létrejöttét, és most ezt a munkát kezdték tönkretenni a hamis tanítók. Mivel Pál ezúttal nem tudta személyesen felkeresni őket, ezért levele által fejezi ki irántuk érzett szeretetét, és foglalja össze az evangélium tiszta tanítását a hamissal szemben.

Gondoljuk át, hogy nekünk vannak-e ilyen féltve őrzött testvéreink, akikért sokat tettünk, akikért aggódunk? Mit teszünk azért, hogy megmaradjanak az igazságban, sőt egyre inkább erősödjön a hitük?

A levél bevezetéséhez idézzük a következő gondolatokat Ellet Joseph Waggoner (1855–1916) könyvéből:

„Isten békességet és kegyelmet adott nekünk, igazságot és megváltást hozott minden ember számára – neked is és nekem is. Ne úgy olvassuk ezt, mint csupán egy rövid üdvözlési formát, vagy csak afféle odavetett üdvözlést, amely bevezeti a gondolatsort, hanem úgy tekintsük, mint teremtő ígét, amely személyesen nekünk hozza el Isten minden értelmet meghaladó békességének áldásait.” (Az örömhír, Bibliaiskolák Közössége Könyvkiadó, Budapest, 2009, 14. o.)

Emeljük ki a levél bevezetéséből azokat a kijelentéseket, amelyek az evangélium üzenetének lényegét érintik!

3 Miben állt az ellenség ravasz befolyása és támadása Krisztus evangéliumával szemben? Van-e ma is hasonló veszély a kereszténységen belül?

• „Csodálkozom, hogy attól, aki titeket Krisztus kegyelme által elhívott, ily hamar más evangéliumra hajlotok. Holott nincs más; de némelyek zavarnak titeket, és el akarják fordítani a Krisztus evangéliumát.” (Gal 1,6–7)

• „Mi nem olyanok vagyunk, mint sokan, akik meghamisítják Isten igéjét; hanem tisztán, sőt szinte Istenből szönlünk az Isten előtt, Krisztusban.” (2Kor 2,17)

Vö. 2Kor 11,13–15; 2Pt 2,1

.....
.....
.....
.....

Sátán mindig arra törekedett, hogy Isten igazságát meghamisítsa – nem nyílt istentagadással vagy egyértelmű tévedésekkel, hanem féligazságokkal, Isten igéjére hivatkozva. Ilyen módszerekkel azok közül is sokakat el tud hitetni, akik vágnak az igaz életre és az üdvösségre.

Figyeljük a meg az Ige kifejezéseit:

• „Más evangélium” – tehát szintén „örömhírt” akar közölni, de nem azt, amely a krisztusi megváltás és a hitből való engedelmisség eredménye. Az üdvösséget ígéri, de más úton: akár saját cselekedetek, bizonyos külsőségek megtartása, akár cselekedetek nélküli „hit” által.

• „Elferdítik Krisztus evangéliumát” – Krisztusról beszélnek, rá hivatkoznak, de nem az Ő lelkületével, nem a teljes igazság üzenetét közvetítik.

• „Meghamisítják Isten Igéjét” – a Bibliából idéznek (ahogy Sátán is tette Jézus megkísértésekor), de összefüggéseiből kiragadva, önkényesen értelmezve tárják az emberek elé.

Az első keresztény korszakban tehát az ellenség már nagy erővel indított támadást belülről is, nem csak a külső üldözéssel kellett megküzdeniük a hívőknek. Mit tapasztalunk napjainkban? Melyik módszer által ér el Sátán nagyobb eredményt? Mi a feladatunk akkor, amikor az Ige figyelmeztetése szerint „sok hamis próféta támad, és sokakat elhitetnek” (Mt 24,11)?

4 Mi volt a lényege annak a hamis tanításnak, amely Galáciában is újból megjelent és elterjedt?

• „Némelyek pedig, akik Júdeából jöttek alá, így tanították az atyafiakat: Ha körül nem metélkedtek Mózes rendtartása szerint, nem üdvözülhettek.” (Ap csel 15,1)

.....
.....

A zsidó-keresztény tanítók nem tudták elfogadni, hogy a pogányok közül megtértek ugyanúgy Isten gyermekei akkor is, ha a körülmetélkedést nem gyakorolják. Ezenkívül az ószövetség áldozati rendszerrel kapcsolatos előírásait, ünnepeit is rájuk akarták kényszeríteni, holott ezek mind csak előképei voltak a Krisztusban megvalósult megváltásnak. Ezek a zsidó-keresztények, bár elfogadták, hogy Krisztus a megígért Messiás, mégis az üdvösség feltételévé tették a külsőségek megtartását és a hagyományokhoz való ragaszkodást. Küldetésüknek tartották, hogy a pogányok közül megtért keresztény gyülekezeteket is meggyőzzék, ezért üzenetükkel sorra látogatták az újonnan alakult közösségeket.

„Az apostol kérte a galáciaiakat, hogy forduljanak el a hamis tanítóktól, akik tévútra vezették őket, és térjenek vissza ahhoz a hithez, amelyet az isteni jóváhagyás félremagyarázhatatlan bizonyítékai kísértek. Azok a férfiak, akik megkísérelték eltéríteni őket az evangéliumi hittől, képmutatók, szívük megszenyeltlen, életük romlott. Valóságuk a ceremóniák sorozata, amelyek betartása által akarják elnyerni Isten tetszését. Nem óhajtottak olyan evangéliumot, amely megköveteli az ige iránti engedelmességet: »Ha valaki újonnan nem születik, nem láthatja Isten országát.« (Jn 3,3) Úgy érezték, hogy az ilyen tanításon alapuló vallás túl nagy áldozatot követel, ezért ragaszkodtak tévelygéseikhez, megcsalták önmagukat és másokat.

A szív és az élet szentségét külsőséges vallási formákkal helyettesíteni ma is éppoly kívánatos a megtért ember számára, mint volt az izraelita tanítók napjaiban. Ma ugyanúgy, mint akkor, vannak hamis lelki vezetők, akiknek tanait sokan követik.

Sátán eltökélte, hogy eltéríti a lelkeket a Krisztusba vetett hit üdvreménységétől, és az Isten törvényei iránti engedelmességtől. Az ősellenség kísértéseit minden korszakban azok előítéleteihez és hajlamaihoz alkalmazta, akiket el akart csábítani. Az apostoli korszakban rábírta a zsidókat, hogy a ceremonális törvényt magasztalják fel, Krisztust pedig vessék el.

Korunkban arra késztet hitvalló keresztényeket, hogy Krisztus tiszteletének ürügye alatt az erkölcsi törvényt vessék meg; tanítsák azt, hogy parancsait büntetlenül áthághatják. Isten minden szolgájának kötelessége tehát, hogy a hithamisítókkal szemben szilárdan és határozottan lépjen fel, és az igazság igéje alapján bátran felfedje tévelygéseiket.” (Ellen G. White: *Az apostolok története*, Hitehagyás Galáciában c. fejezet.)

5 Mi segíthet abban, hogy felismerjük a hamis tanításokat? Milyen felhívásokat találunk az Igében arra nézve, hogy mindent megvizsgáljunk? Igazolhatja-e bármiféle emberi tekintély vagy természetfeletti jelenség a Bibliától eltérő tanokat?

• „De ha szinte mi, avagy mennyből való angyal hirdetne is néktek valamit azon kívül, amit néktek hirdettünk, legyen átok! Amint előbb mondtuk, most is ismét mondom: Ha valaki néktek hirdet valamit azon kívül, amit elfogadtatok, átok legyen! Mert most embereknek engedek-e, avagy Istennek? Vagy embereknek igyekszem-e tetszeni? Bizonyára, ha még embereknek igyekezném tetszeni, Krisztus szolgálja nem volnék.” (Gal 1,8–10)

Keressünk még igéket, amelyek a különféle tanítók és tanításaik megvizsgálására hívnak fel bennünket!

„Krisztus előre megmondta, hogy hitetők lépnek fel, akiknek befolyása által »a gonoszság megsokasodik« és »a szeretet sokakban meghidegül« (Mt 24,12). Intette a tanítványokat, mert a hitetők miatt nagyobb veszély fenyegeti a gyülekezetet, mint üldöző ellenségeik részéről. Pál is ismételten óva intette a hívőket az álnok tanítóktól. Elsősorban ettől a veszélytől óvakodjanak, mert ha befogadják a hamis tanítókat, a tévelygésnek nyitnak kaput. Az ellenségnek lehetővé teszik, hogy az újonnan megtértek lelki ítélőképességét elhomályosítsa, és bizalmukat megrendítse. Krisztus a zsinórmérték, akihez szabva kell megvizsgálni az előadott tanokat. Mindazt,

ami tanaival nem egyezik, utasítsák vissza. A bűnért megfeszített, halottaiból feltámadt és mennybe felszállt Krisztus – ez az üdvösség tudománya, amelyet elsajátítaniuk és tanítaniuk kell.

Isten ígéjének intelmei a keresztény gyülekezetet minden oldalról fenyegető veszélyekre nézve ma is érvényesek. Miként az apostolok idejében sokan igyekeztek a Szentírásba vetett hitet hagyományok és bölcséletek által aláásni, úgy igyekeznek az igazság örök ellensége ma is az érzékeknek hízelgő »magasabb kritika« irányzatával, a fejlődésemeléttel, spiritizmussal, teozófiával és panteizmussal tiltott útra csábítani a lelkeket. Sokak szemében a Biblia olaj nélküli lámpa, mert bölcséleteikkel helytelen irányba terelték gondolataikat. A »magasabb kritika« feltevéseken alapuló, részletező és felépítő módszere megkísérli lerombolni a Bibliába mint isteni kinyilatkoztatásba vetett hitet. Meg akarja rabolni Isten ígéjét attól az erejétől, hogy embereket befolyásoljon, felemeljen és megihlessen.

Jézus követője is találkozni fog az »okoskodó beszédekkel«, amelyekről az apostol óvta a hívőket. Találkozni fog a spiritualisták magyarázataival, azonban ne fogadja el ezeket! Szavát csupán a Szentírás örök igazságainak határozott megerősítésére használja fel, tekintetét Krisztusra irányítsa, szilárdan haladjon az előírt úton, és száműzzön minden olyan eszmét, amely nincs összhangban Krisztus tanaival. Isten igazsága legyen elmélkedésének és gondolkodásának tárgya. A Bibliát tekintse Isten Szavának, amely közvetlenül szól hozzá. Így megtalálja az isteni igazságot.

Isten ismerete, ahogyan Krisztusban megnyilatkozott, az a tudomány, amelyet mindenkinek ismernie kell, aki üdvösségre vágyik. Ez az az ismeret, amely a jellem átalakulását eredményezi. Ha beengedjük az életünkbe, újjáalakítja

lelkünket Krisztus képmására. Ennek az ismeretnek a befogadására Isten hívja meg gyermekeit, e nélkül minden egyéb csak hiúság és semmisség.” (Ellen G. White: *Az apostolok története*, Rómából írt levelek c. feje.)

6 Mi a legfőbb különbség a Biblia vallása és minden más vallás között?

• „Tudtotokra adom pedig, atyámfiak, hogy az az evangélium, amelyet én hirdettem, nem ember szerint való. Mert én sem embertől vettem azt, sem nem tanítottak arra, hanem Jézus Krisztus kijelentése által.” (Gal 1,11–12)

.....
.....
.....

Az igaz kereszténység alapja Isten kinyilatkoztatása, a Biblia. Nem emberek mondják meg, hogy kicsoda Isten, hanem Ő maga mutatkozik be. Ugyanígy nem ember szabja meg az üdvösség útját, hanem Isten. Ő mondja meg, mi a helyes, igaz élet útja, és mi a bűn. Nem ránk van bízva az ítélet sem, ez is Isten hatáskörébe tartozik. Az emberek által létrehozott vallások, még ha keresztény köntösben jelennek is meg, nem ismerik el az emberi természet romlottságát, önző vágyait. Emberi megoldásokat kínálnak ahelyett, amit Krisztus tett és tesz az emberért, ha elismeri tehetetlenségét és elfogadja újjáteremtő munkáját. Az ilyen vallások nem Istent dicsőítik meg, és hamis reménységet ébresztenek követőikben. Ezért is olyan fontos, hogy személyesen győződjünk meg az Ige kijelentései alapján minden igazságról, és semmilyen emberi tekintély ne tévesszen meg bennünket.

„Mindenkinek lehetősége van az igazság megismerésére (Jn 8,31–32). Amikor valaki az igazságot közvetlenül Istentől kapja, akkor sem rendül meg a bizalma, ha tízezer-szer tízezer neves tudós sem ismeri el igazságként, és ellene van. Az igazságnak a Kősziklára kell épülnie.” (Ellet J. Waggoner: *Az örömbír*, 31. o.)

Pál apostol megtérése, és elhívása a szolgálatra

A levél következő szakaszában Pál apostol saját megtéréséről és szolgálatra való elhívásáról ír, ezáltal is igazolva, hogy az általa képviselt evangélium Istentől származik. Sok önjelölt próféta és tanító lépett fel, akik ugyan hivatkoztak arra, hogy üzenetük szintén mennyei eredetű, de állításukat nem igazolta Isten Lelkének elhívása, sem az életük példája. Pál megtérése, Krisztussal való kapcsolata hitelesítette az evangéliumot is, amelyet hirdetett.

I Mi terhelte legjobban Pál lelkét, amikor visszatekintett a megtérése előtti időszakra?

- „Hallottátok, mint forgolódtam én egykor a zsidóságban, hogy felette igen háborgattam az Isten egyházát, és pusztítottam azt.” (Gal 1,13)
- „Ki előbb istenkáromló, üldöző és erőszakoskodó voltam, de könyörült rajtam, mert tudatlanul cselekedtem hitetlenségben.” (1Tím 1,12–13)

.....

.....

Pál, héber nevén Saul, nemcsak elvetette a Krisztus megváltásáról szóló üzenetet, hanem tevőlegesen is részt vett a keresz-

tények üldözésében. (Sault Ap csel 13,9-től Pálként említik a további feljegyzések, ez a név a latin *paulus*, azaz *kicsiny* szó származéka. Ezt minden bizonnyal az eredeti nevéhez felvett latin névként kapta, amit minden római polgár esetében megkívántak.) Személyes indulat is fűtötte, mert hite szerint a Krisztus-követők hamis vallást képviseltek, amit minden esz-közzel igyekezett megakadályozni (lásd Ap csel 8,1–3; 9,1–2; 22,4–5). István megkövezésének tanújaként mélyen megérintette az általa is veszedelmesnek és halálra méltónak ítélt mártír hite és ellenségeivel szembeni magatartása. Súlyos belső konfliktusán úgy igyekezett úrrá lenni, hogy még nagyobb igyekezettel próbált részt venni a keresztények üldözésében. Megtérésekor nemcsak azzal kellett szembesülnie, hogy mindaz igaz, amit ő hamis tanításnak ítélt, hanem azzal is, hogy ártatlan, őszinte hívő emberek szenvedéseihöz, sőt halálához is hozzájárult. Amikor Damaszkuszban megvakultan és lelki-leg összetörve szembesült régi énjével, súlyos teherként nehezedett rá ennek emléke.

„A lelki gyötrelmeknek e napjai hosszú éveknek tűntek számára. Rémülten idézte fel újból és újból emlékezetében István kínszenvedését, amely őt is terhelte. Rémülete fokozódott arra a gondolatra, hogy milyen bünt vett magára, amikor a papok és főemberek gonoszságának és előítéletének engedett, még akkor is, amikor István arca már mennyei fényességben ragyogott. Bánkódva és összetörve gondolt azokra az esetekre, amikor bezárta fülét és szemét a leghathatósabb bizonyítékok előtt, és irgalmatlanul kierőszakolta a názáreti Jézus követőinek üldözését. A legszigorúbb önvizsgálatnak és alázatnak e napjait teljes magányban töltötte el. A damaszkuszi hívőket jó előre figyelmeztették Saul jövetelére. Attól tartottak, hogy csak színleli a megtérést, mert így jobban hozzájuk tud férközni, és elfogja őket. Ezért távol tartották magukat tőle, és nem voltak iránta részvétellel. Saul viszont sem-

mi vágyat sem érzett, hogy a megtéretlen zsidókhoz forduljon, akikkel előbbi terve szerint a hívők üldözése céljából akart találkozni. Nagyon jól tudta, hogy meg sem hallgatnák. Ily módon el volt vágva minden résztvételtől, segítségtől. Egyedüli reménysége az Isten irgalmába vetett hite volt, és így, megtört lélekkel Őhöz fordult.” (Ellen G. White: *Az apostolok története*, Üldözöböl tanítvány c. fej.)

2 Farizeusként miben bizakodott Pál is, mielőtt Krisztussal találkozott? Megtérésekor hogyan tudott szembefordulni mindazzal, amiben addig hitt?

- „Felülmúltam a zsidóságban nemzetembeli sok kortársamat, szerfelett rajongván atyai hagyományaimért.” (Gal 1,14)
- „Körülméltettem nyolcadnapon, Izráel nemzetségéből, Benjámín törzséből való vagyok, zsidókból való zsidó, törvény tekintetében farizeus, buzgóság tekintetében az egyházat üldöző, a törvénybeli igazság tekintetében feddhetetlen voltam. De amelyek nékem egykor nyereségek voltak, azokat a Krisztusért kárnak ítéltém. Sőt annakfelette most is kárnak ítélek mindent az én Uram, Jézus Krisztus ismeretének gazdagsága miatt: akiért mindent kárba veszni hagytam, és szemétnek ítélek, hogy a Krisztust megnyerjem, és találtassam Őbenne, mint akinek nincsen saját igazságom a törvényből, hanem van igazságom a Krisztusban való hit által, Istentől való igazságom a hit alapján.” (Fil 3,5–9)

Pálnak nem hitetlenségből vagy mély erkölcsi fertőből kellett megtérnie, hanem a saját igazságában való bizakodásból. Figyeljük meg a Filippi levélből idézett szakaszban, melyek voltak azok a korábbi értékek, „nyereségek” számára, amelyeket szemétnak ítélt, értéktelen, sőt káros dolognak. Nincsenek-e hasonló „értékek” a mi életünkben is, amelyek szemétként torlaszolja el az utat Krisztus kegyelmének megnyilvánulásai előtt? Pál megtérése reménységet adhat napjaink farizeusai, laodiceai öngazultságban élő népe számára is, és egyben megmutatja az igazi megtérés mibenlétét.

„Miután Saul engedett a Szentlélek meggyőző erejének, feleszmélt életének tévedéseire, és felismerte Isten törvényének messze ható követelményeit. Ő, a büszke farizeus, aki olyan biztos volt abban, hogy jó cselekedetei igazolják, most gyermeki egyszerűséggel és alázattal borult le Isten előtt, és vallotta meg saját méltatlanságát. Könyörgött, hogy Isten terjessze ki őrá is a megfeszített és feltámadott Üdvözítő érdemeit. Saul vágyakozott összhangra és közösségre jutni az Atyával és a Fiúval. Hő vágya volt, hogy Isten elfogadja, és bocsánatát elnyerje. Mélységesen könyörögve járult a kegyelem trónja elé. A bűnbánó farizeus imáit Isten meghallgatta. Szívének legbensőbb rezgései és gondolatai az isteni kegyelem által átalakultak, és nemesebb képességei eggyé olvadtak Isten örök szándékaival. Krisztust és igazságát ezentúl többre tartotta, mint az egész világot.” (Ellen G. White: *Az apostolok története*, Üldözőből tanítvány c. fej.)

3 Mi adott bizonyosságot Pálnak arra nézve, hogy őt maga Isten hívta el az evangélium hirdetésére?

• „De mikor Istennek tetszett, aki elválasztott engem anyám méhétől fogva, és kegyelme által elhívott, hogy ki-

jelentse az ő Fiát énbennem, hogy hirdessem őt a pogányok között: azonnal nem tanácskoztam testtel és vérrel.” (Gal 1,15–16)

• „Ő pedig mondta: A mi atyáink Istene választott téged, hogy megismerd az ő akaratát, és meglásd amaz Igazat, és szót hallj az ő szájából. Mert leszel néki tanúbizonysága minden embernél azok felől, amiket láttál és hallottál.” (Ap csel 22,14–15)

• „De kelj fel, és állj lábaidra, mert azért jelentem meg néked, hogy téged szolgálóvá és bizonyossággá rendeljelek úgy azokban, amiket láttál, mint azokban, amikre nézve meg fogok néked jelenni.” (Ap csel 26,16)

Amikor a damaszkuszi úton az Úr Jézus Krisztus megszólította Pált, biztosította arról, hogy elfogadja bűnbánatát és megtérését, sőt azonnal elhívta szolgálatába is. Ezt ismételte meg Anániás is, aki nem a keresztyének küldötteként, hanem az Úr személyes kérésére ment Pálhoz, és a Krisztustól kapott üzenetet közvetítette neki. Majd Isten újra megerősítette a jeruzsálemi templomban kapott látomás során a Pál megtérésekor kapott megbízatást, és szolgálati területét is kijelölte. Mindezekre saját magának is szüksége volt, hiszen meggyőzte arról, hogy korábbi ellenséges magatartása ellenére Isten alkalmasnak tartja a szolgálatra. Ugyanakkor későbbi munkatársai, a tanítványok és a keresztyén gyülekezetek előtt is ez igazolta kiválasztottságát az apostoli szolgálatra.

Elgondolkodtató az a kifejezés, ahogyan Pál megfogalmazza az evangéliumhirdetés lényegét: „...hogy kijelentse az ő Fiát énbennem, hogy hirdessem őt a pogányok között.” Gon-

doljuk át ennek alapján, mi teheti eredményessé a munkánkat, mennyire fontos szolgálatunkban is a Krisztussal való személyes és állandó kapcsolat!

4 Krisztus általi elhívása mire készítette Pált a megtérése után? Mi lehetett az oka annak, hogy nem kereste fel azonnal az apostolokat?

- „Sem nem mentem Jeruzsálembe az előttem való apostolokhoz, hanem elmentem Arábiába, és ismét visszatértem Damaszkuszba. Azután három esztendő múlva fölmentem Jeruzsálembe, hogy Pétert meglátogassam, és nála maradtam tizenöt napig. Az apostolok közül pedig mást nem láttam, hanem csak Jakabot, az Úr atyjafiát.” (Gal 1,17–19)

.....
.....
.....

Az Apostolok cselekedetei beszámolóiból kiderül, hogy Pál a damaszkuszi keresztényekhez csatlakozott. Megtérése után azonnal kész volt megvallani új meggyőződését volt hittársai, a damaszkuszi zsidók előtt, de menekülnie kellett haragjuk elől. Isten is egy kis visszavonulásra készítette, hiszen minden tekintetben szüksége volt arra, hogy felkészülhessen szolgálatára. A keresztény gyülekezeteknek is időt kellett hagyni, hogy ellenségük megtérését el tudják fogadni. Ahogyan Keresztelő János és Jézus is a puszta csendességébe vonult el, hogy szolgálatára felkészüljön, úgy a legnagyobb evangélista, Pál apostol is itt erősödött meg a rá váró sokrétű feladat elvégzésére.

„A puszta magányában Pálnak bőséges alkalmak voltak a háborítatlan kutatásra és nyugodt elmélkedésre. A múlt tapasztalatai elvonultak lelki szemei előtt. Okult ezekből, és szíve mélyéből megtért az Úrhoz. Teljes szívvel kereste Istent, és nem nyugodott meg addig, míg egészen biztos nem volt afelől, hogy az Úr elfogadta bűnbánatát, és bűneit megbocsátotta. Vágyott arra a bizonyosságra, hogy Jézus mellette fog állni a jövőben, tanítói hivatásában. Lelke felszabadult az előítéletektől és hagyományoktól, amelyek addigi életét formálták, és közvetlen tanítást merített az igazság forrásából. Jézus személyesen érintkezett Pállal, megalapozta a hitben, nagy bölcsességet és kegyelmet árasztott rá. Ha az emberi lélek összeköttetésbe kerül Isten Lelkével – a véges a Végtelennel –, akkor ennek hatása a testre, a lélekre és a szellemre felmérhetetlen. A legtökéletesebb képzettség fakad ebből az összeköttetésből. Ez Isten sajátos módszere az emberek fejlesztéséhez. »Bízd csak azért magadat őreá!« – így szól üzenete az emberiséghez (Jób 22,21). Az a szent megbízatás, amelyet Pál nyert az Anániással való beszélgetése alkalmával, mind nagyobb súllyal nehezedett szívére. Amikor Pál ezen szavakra: »Saul, atyámfia, kelj fel!« – először nézett ennek a jámbor férfinak a szemébe, Anániás a Szentlélek sugallatára így szólt hozzá: »A mi atyáink Istene választott téged, hogy megismerd az Ő akaratát, és szót hallj az Ő szájából, mert leszel néki tanúbizonysága minden embernél azok felől, amiket láttál és hallottál. Most annakokáért mit késedelmezel? Kelj fel és keresztelkedj meg, mosd le a te bűneidet, segítségül híván az Úr nevét.« (Ap csel 22,14–16) Miközben Pál fontolgatta szívében ezeket a dolgokat, egyre jobban megértette hivatásának nagy jelentőségét, hogy ő Jézus Krisztusnak Isten akaratából elhívott apostola (1Kor 1,1). Nem emberektől, sem nem ember által, hanem Jézus Krisztus által és az

Atya Isten által rendeltetett (Gal 1,1). Az előtte álló nagy feladat a Szentírás szorgalmas kutatására készítette, hogy prédikálja az evangéliumot, de nem szólásban való bölcsességgel, hogy a Krisztus keresztje hiábavaló ne legyen, hanem a léleknek és erőnek megmutatásában, hogy mindazoknak a hite, akik hallják, ne emberek bölcsességén, hanem Isten erején nyugodjék (1Kor 1,17; 2,4–5). Amikor Pál a Szentírást kutatta, felismerte, hogy már kezdettől fogva »nem sokan hívtak bölcsnek test szerint, nem sokan hatalmasak, nem sokan nemesek, hanem a világ bolondjait választotta ki magának Isten, hogy megszégyenítsse az erőseket. És a világ nemtelenjeit és megvetettjeit választotta ki magának Isten, a semmiket, hogy a valamiket megsemmisítse, hogy ne dicsekedjék előtte egy test sem» (1Kor 1,26–29). És amikor így, a kereszt fényében szemlélte a világ bölcsességét, elhatározta, hogy semmi egyébről nem akar tudni, mint egyedül Jézus Krisztusról, mégpedig a megfeszítetről (1Kor 2,2).» (Ellen G. White: *Az apostolok története*, Az előkészület napjai c. fejezet)

Arábiai tartózkodásából visszatérve Barnabással együtt Jeruzsálembe ment, ahol alkalma volt Péterrel megosztani megtérésének, szolgálatának tapasztalatait. Ez a találkozás minden biztonnal megerősítette további szolgálatában, hiszen szüksége volt a keresztény közösség és annak vezetői részéről is a lelki támogatásra. Bár megbízását Istentől kapta, nem akart függetlenül azoktól, akik hozzá hasonlóan az evangéliumot hirdették.

5 Milyen lelkület és milyen adottságok tették Pál apostolt alkalmassá arra, hogy a pogányok apostola, misszionáriusa legyen?

• „De semmivel sem gondolok, még az én életem sem drága nékem, csak hogy elvégezhessem az én futásomat öröm-

mel, és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy bizonysgot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról.” (Ap csel 20,19–24)

Pál természeténél fogva teljes odaadást tanúsított az ügy iránt, amelyet igaznak tartott. Így megtérése után a korábbihoz hasonló elszántsággal, de most már az ellenkező oldalon állva hirdette és védelmezte azt a hitet, amelyet egykor üldözött. Ehhez társult, hogy – az apostolok közül egyedüliként – egyformán ismerte az ószövetségi iratokat és a pogány kultúrát (lásd: Ap csel 22,1–3; 17,17–31).

A Rómához tartozó területeken a birodalmi köznyelv ebben az időben még a görög volt, nyelvismerete nagy előnyt jelentett szolgálatában. Római polgárjoga pedig bizonyos védelmet is nyújtott számára az üldöztetések közepette. A pogánymisszió irányításához pontosan ilyen adottságokkal rendelkező emberre volt szükség. Mindezek a képességek, valamint a munkája nyomán megtért sok gyülekezet mégsem tették elbizakodottá, mindvégig teljes alázattal vallotta, hogy „nem lakik énbennem, azaz a testemben jó”, és az általa végzett szolgálatról: „Én vagyok a legkisebb az apostolok között, aki nem vagyok méltó, hogy apostolnak neveztessem, mert háborgattam az Isten egyházát. De Isten kegyelme által vagyok, ami vagyok, és az ő hozzám való kegyelme nem lett hiábavaló; sőt többet munkálkodtam, mint azok mindnyájan, de nem én, hanem az Istennek velem való kegyelme.” (1Kor 15,9–10)

6 Hogyan igazolta Istentől való elhívását a Pál által végzett szolgálat? Mennyiben járult hozzá mindez, hogy befogadják őt a keresztény gyülekezetek?

- **„Azután mentem Siriának és Ciliciának tartományába. Ismeretlen voltam pedig személyesen a Júdeában levő keresztény gyülekezetek előtt, hanem csak hallották, hogy »aki minket üldözött egykor, most hirdeti azt a hitet, amelyet egykor pusztított«. És dicsőítették bennem az Istent.”**
(Gal 1,21–24)
Vö. Ap csel 9,19–30
- .....
- .....
- .....

Arábiai tartózkodását követően Pál visszatért szülővárosába, Tárzusba, és elsősorban szülőföldjén végzett missziót, majd az antiókhiai gyülekezet megalapításában és megerősítésében vett részt, egészen első hosszabb, nagyobb területre kiterjedő misszióútjáig, amely i. sz. 48-ra tehető. Tehát szolgálata betöltését ott kezdte el, ahol élt, saját környezetében. Munkája eredményességének, odaadó szolgálatának híre eljutott azokhoz a hívőkhöz és apostolokhoz is, akik talán még nem igazán bíztak megtérése őszinteségében. Ez volt a legjobb ajánlólevél: életének és szolgálatának gyümölcse.

Példája mindannyiunk számára sok tanulságot hordoz. Krisztus bennünket is – mindannyiunkat – elhívott valamilyen szolgálatra az Ő művében. Ennek betöltéséhez nem szükséges semmiféle külön hivatalos meghatalmazás vagy támogatás. Mindenkinek ott kell képviselnie hitét, ahol éppen él, olyan körülmények között, amelyek számára megadattak. Ha hűséges azon a területen, Isten talán nagyobb feladatra is alkalmas-

nak fogja tartani. De ugyanúgy nem helyes ezt siettetni, mint az egyszerűbb szolgálatot lebecsülni és elhanyagolni. A következő idézetek is erre bátorítanak minket:

„Aki úgy érzi, hogy lényegtelen, miként látja el a kis feladatokat, alkalmatlannak bizonyul a megtisztelőbb helyre. Lehet, hogy alkalmasnak véli magát nagyobb feladatra, de Isten látja, mi van a külszín mögött. Miután megvizsgálta és próbának vetette alá, ezt írja fel róla: »Mégmértett a mérlegen, és könnyűnek találtatott.« Hűtlensége visszahat rá. Nem kapja meg azt a kegyelmet, erőt, jellemzilárdságot, amelyhez csak akkor jut, ha teljesen átadja magát Istennek.

Sokan haszontalannak tartják az életüket. Úgy érzik, semmit nem tesznek Isten országá előrehaladása érdekében, mivel munkájuk nem kapcsolódik közvetlenül a valálshoz. Azt gondolják, hogy ha valami nagyszerű dolgot tehetnének, örömmel vállalkoznának rá. De mivel csak kisebb jelentőségű dologban szolgálhatnak, úgy vélik, jögnak van ahhoz, hogy ne tegyenek semmit. Nincs igazuk! Az ember akkor is szolgálhatja Istent, amikor megszkott, köznapi feladatait végzi – fát vág, gyomlál vagy szánt. Az anya, aki Krisztusnak nevei gyermekeit, éppúgy Istennek szolgál, mint a lelkész a szószéken.

Sokan különleges képességre vágnak, amellyel csodálatos munkát végezhetnének, közben szem elől tévesztik a kezük ügyében levő feladatokat, amelyek elvégzésével kellemessé tehetnék az életet. Fogjanak hozzá ahhoz a munkához, ami éppen előttük van! Az eredmény nem annyira a képességen, mint inkább a határozottságon és készségen múlik. Nem a ragyogó képességek tesznek alkalmassá arra, hogy megfelelően lássuk el a munkánkat, hanem a mindennapi feladatok lelkiismeretes elvégzése, a megelégedettség, a mások sorsa iránti őszinte, képmutatás nélküli érdeklődés. A legszerényebb sorsúak között

igazi kiválóságok találhatók. A szerető szívvel és hűséggel végzett mindennapi feladatok is kedvesek Isten előtt.” (Ellen G. White: *Próféták és királyok*, Elizeus elhívása c. fej.)

„Ő, aki jobban ismer bennünket, mint mi magunk, sokszor féltő szeretete és sorsunk iránti érdeklődése miatt nem engedi, hogy saját, önző becsvágyunknak tegyünk eleget. Nem engedi, hogy elmenjünk a ránk váró egyszerű, de szent feladatok mellett. Sok esetben pontosan ezek jelentik azt az elengedhetetlen iskolát, amelyben felkészülhetünk a nagyobb feladatokra. Sokszor meghiusulnak a terveink, hogy megvalósulhasson az a terv, amelyet Isten gondolt el számunkra.

Minden feladatot szentnek kell tartanunk, bármilyen szerény is, mert általa is Istent szolgáljuk. Ez legyen a mindennapi imánk: Uram, segíts, hogy megtegyem mindazt, ami tőlem telik! Mutasd meg, hogyan teljesíthetem jobban a feladatomat! Adj akaraterőt és vidám szívet! Segíts, hogy én is olyan szeretettel szolgáljak, mint Megváltóm!” (Ellen G. White: *A gyógyítás szolgálata*, Isten szolgájának szükséglete c. fej.)

Az e beti adomány az ingatlanalapot támogatja.

– Gyülekezeti ingatlanok vásárlására és felújítására szánt pénzüsszeg.

Pál, a pogányok apostola

|| Mikor találkozott Pál újra a „tekintélyes” apostolokkal? Milyen tapasztalatokról számolhatott már be ekkor? Hogyan hitelesítette Isten a pogány területeken végzett szolgálatát?

- „Tizennégy esztendő múlva ismét fölmentem Jeruzsálembe Barnabással együtt, elvivén Titust is. Fölmentem pedig kijelentés következtében, és eljűk adtam az evangéliumot, melyet hirdetek a pogányok között, de külön a tekintélyeseknek, hogy valami módon hiába ne fussak, avagy ne futottam légyen.” (Gal 2,1–2)
- „Voltak pedig Antiókhában az ott levő gyülekezetben némely próféták és tanítók... Mikor azért azok szolgáltak az Úrnak és böjtöltek, mondta a Szent Lélek: Válasszátok el nékem Barnabást és Sault a munkára, amelyre én őket elhívtam. Akkor, miután böjtöltek és imádkoztak, és kezeiket rájuk vetették, elbocsátották őket. Mikor pedig megérkeztek és a gyülekezetet egybehívták, elbeszéltek, mily nagy dolgokat cselekedett az Isten velük, és hogy a pogányoknak kaput nyitott a hitre.” (Ap csel 13,1–3; 14,27)

Első hosszabb missziós körútjára, amely Galácia déli városait is érintette, Barnabással együtt az antiókhiai gyülekezet küldte ki Pál apostolt. Miután könyörögtek a Szentlélek vezetéséért, és megbizonyosodtak arról, hogy erre a különleges szolgálatra Isten jelölte ki őket, a gyülekezet támogatta az evangélium képviselőit. Visszatérésük után az őket megbízó, értük imádkozó gyülekezet előtt számoltak be Istennel szerzett tapasztalataikról, az új megtérőkről. Így tulajdonképpen az antiókhiai gyülekezet evangelizációja volt Pál és Barnabás missziós körútja, hiszen lelki és minden bizonnyal anyagi támogatást is nyújtottak szolgálatukhoz. Itt találjuk az egyik legvilágosabb megfogalmazását annak, hogyan munkálkodtak a Szentlélekkel együtt az első gyülekezetek és evangélisták. Emeljük ki azokat a tanulságokat az igéből, amelyek számunkra is követendőek, ha eredményes munkát szeretnénk végezni Isten művében!

„A keresztény gyülekezet ekkor új, fontos időszakába lépett. Megkezdődött az evangélium diadalútja a pogányok között, a gyülekezet pedig megerősödött az újonnan érkezett hívekkel. Várható volt azonban, hogy az erre a munkára kijelölt apostolok bizalmatlansággal, előítéllettel és irigységgel találkoznak majd, és tanításuk, amely »lerontotta a közbevetett választófalat« (Eféz 2,14), amely oly hosszú időn át szétválasztotta a zsidókat és görögöket, az eretnokség vádját lobbantja fel. Emiatt az evangéliumi prédikátori tisztségre nyert felhatalmazásukat sok törvénytisztelő, jámbor zsidó kétségbe is vonhatja. Isten azonban előre látta a nehézségeket, amelyek szolgálói útját akadályozhatják, és munkájuk zavartalansága érdekében kinyilatkoztatás útján utasította a gyülekezetet, hogy nyilvánosan avassa fel őket a prédikátori tisztségre. Így tehát felszentelésük nyilvános elismerése volt Isten rendelésének, hogy vigyék el a pogányoknak az üdvözítő evangéliumot. Pál és Barnabás is Istentől kapta megbízatását; a

kézzrátétel tehát nem jelentette a kegyelem vagy képesség újabb adományát, hanem csak a tisztség formai elismerését, felhatalmazást erre a hivatásra. A gyülekezet így nyomta rá pecsétjét Isten művére.” (Ellen G. White: *Az apostolok története*, Az evangélium Antiókhiaiban c. feje.)

Amikor Pál és a gyülekezet képviselői, az Antiókhiaiban zavart okozó (és a galáciai gyülekezeteket is megfertőző) tanítások tisztázására Jeruzsálemben utaztak, tanácskozássra hívták össze az apostolokat és a gyülekezet lelki vezetőit. Ezt a jeruzsálemi gyűlést kb. i. sz. 49-ben tartották, ekkor volt alkalma Pálnak arra is, hogy találkozzon apostoltársaival, és beszámoljon előttük eddigi szolgálatáról. Levelének tanúsága szerint szükségesnek látta, hogy ne csak a pogány területek gyülekezetei, hanem zsidó-keresztény testvérei, és főként Jézus volt tanítványai is elismerjék Krisztustól elhívott apostolnak.

2 Milyen kérdésben kellett döntenie a Jeruzsálemben összehívott gyűlésnek? Kiket nevezett Pál „hamis atyafiak”-nak?

- „Némelyek pedig, akik Júdeából jöttek alá, így tanították az atyafiakat: Ha körül nem metélkedtek Mózes rendtartása szerint, nem üdvözülhetnek. Amikor Pálnak és Barnabásnak nagy háborúsága és vetekedése lett azok ellen, azt végezték, hogy Pál és Barnabás és némely mások közülük menjenek fel az apostolokhoz és a vénekhez Jeruzsálemben e kérdés ügyében.” (Ap csel 15,1–2)
- „De még a velem levő Titus sem kényszerítettett a körülmetélkedésre, noha görög volt, tudniillik a belopózkodott hamis atyafiakért, akik alattomban közénk jöttek, hogy kikémleljék a mi szabadságunkat, mellyel bírnak a Krisztus Jézusban, hogy minket szolgálókká tegyenek: akiknek egy pillanatra sem adtuk meg magunkat, hogy az evangélium igazsága megmaradjon számotokra.” (Gal 2,3–5)

.....
.....
.....

A zsidó szertartási, ceremoniális törvények körüli vita nem részletkérdés volt, hiszen egyes tanítók az üdvösség feltételévé tették ezeket a tanokat. Ugyanakkor érintette a vita azt az örök érvényű igazságot, hogy az embert a saját érdeme, Isten törvényeinek legpontosabb betöltése sem teheti szentté. Csak Isten megváltó kegyelme által szabadulhatunk meg önző gondolkodásunktól, és fogadhatjuk be Krisztus igazságát. Pál apostol a galáciai hívőknek – és minden kereszténynek, bármely korban él – ezt az igazságot fejtette ki részletesen levelében.

„Az antiókhiai gyülekezet képviselői Jeruzsálemben találkoztak a különböző gyülekezetekből jött testvérekkel, akik általános tanácskozásra gyűltek itt össze, és elmondták egymásnak a pogányok közötti munkálkodásuk eredményét. Azután részletesen beszéltek arról a zűrzavarról, amely azáltal keletkezett, hogy az Antiókhíába került néhány megtért farizeus fennen hangoztatta: ha a megtért pogányok üdvözülni akarnak, tartoznak körülmetélni és a mózesi törvényeket megtartani.

A tanács ezt a kérdést minden oldalról megvizsgálta, és élénken megvitatta. A körülmetélkedéssel összefüggésben még egyéb fontos kérdéseket is gondosan kellett mérlegelni. Ezek egyike az volt, hogy milyen álláspontot foglaljanak el a bálványáldozati húsok fogyasztásával kapcsolatban. A megtért pogányok közül sokan tudatlan és babonás emberek között éltek, akik gyakran mutattak be áldozatokat isteneiknek. E pogány istentiszteletek papjai a hozzájuk hozott áldozatokkal kiterjedt kereskedelmet folytattak. A zsidó testvérek tehát attól tartottak, hogy a megtért

pogányok árthatnának a kereszténység hírnevének, ha vásárolnak a bálványáldozatra szánt húsból, mert ezáltal látszólag a bálványimádás szertartásait hagynák jóvá.

Azonkívül a pogányoknál szokás volt a megfulladt állat húsát is fogyasztani, míg a zsidóknak Isten azt az utasítást adta, hogy az állatok leölésénél különösen ügyeljenek arra, hogy az állat vére teljesen kifolyjon, mert különben a húsa nem tekinthető egészségesnek. Az ilyen előírásokat Isten az egészségük megóvásáért adta az izraelitáknak. Bűnnek számított a vért étel gyanánt felhasználni. Azt vallották, hogy a vér az élet, és a vérontás a bűn következménye.

Azonban a pogányok az áldozati állatok véréért felfogták, és ételeik készítésénél felhasználták. A zsidók el sem tudták képzelni, hogy az Isten rendeletére betartott szertartásokat most megváltoztassák. Ha tehát a jelenlegi körülmények között a pogányokkal egy asztalnál étkeznének, csak súrlódások és megbotránkozások keletkeznének.

Azonkívül a pogányok, különösen a görögök, mértéktelen és kicsapongó életet éltek, s így az a veszély is fenyegetett, hogy egyesek, akiknek a megtérése nem volt őszinte, hitvallomást tehetnek anélkül, hogy szokásaikat elhagynák. A zsidó-keresztények azonban nem tudták eltűnni azt az erkölcstelenséget, ami a pogányoknál nem is számított bűnnek – ezért nagyon helyénvalónak gondolták, hogy a körülmetélkedést és a ceremóniák betartását a pogány megtérők őszintesége és jámborsága próbaköve gyanánt a kötelességükké tegyék. Így vélték megakadályozni, hogy olyanok is csatlakozzanak a gyülekezethez, akik őszinte megtérés nélkül veszik fel a hitet, később pedig erkölcstelenségükkel és kicsapongó életmódjukkal szégyent hoznak Krisztus ügyére.

Úgy látszott, hogy a sok különböző dilemma – amelyet a fő kérdés lényegében magában foglalt – áthidalhatatlan nehézséget jelent a tanácskozó gyülekezet számára.

Azonban a Szentlélek ezt a kérdést, amelynek elrendezésétől a keresztény gyülekezet lelki jóléte, sőt egész fennállása függött, a valóságban már el is döntötte.” (Ellen G. White: *Az apostolok története*, Zsidó és pogány c. fej.)

Z Mértékadó lehet-e Isten igazsága vagy az evangélium hirdetése szempontjából bármilyen emberi tekintély? Miért volt mégis szükséges, hogy közös tanácskozáson döntsenek a vitás kérdésekről?

- „A tekintélyesektől pedig (bárminők voltak régen, azzal nem törődöm; Isten nem nézi az ember személyét), mert velem a tekintélyesek semmit sem közöltek.” (Gal 2,6)
- „Kérlek azonban titeket, atyámfiak, a mi Urunk Jézus Krisztus nevére, hogy mindnyájan egyképpen szóljatok, és ne legyenek köztetek szakadások, de legyetek teljesen egyek ugyanazon értelemben, és ugyanazon véleményben.” (1Kor 1,10, vö. Fil 3,16)

A közös tanácskozások célja Isten akaratának kutatása a vitált kérdésben, és egységre jutás a felismert igazságban. A jeruzsálemi gyűlésen sem emberi tekintély döntött, hanem Isten Lelkének meggyőző ereje előtt hajtottak fejet azok is, akik előtte nem értettek egyet a zsidó szertartások gyakorlásának kérdésében. Ezt fejezi ki a következő részlet is a gyűlésen megfogalmazott nyilatkozatból: „Mert tetszett a Szent Léleknek és nekünk, hogy semmi több teher ne vessék ti reátok ezeken a szükséges dolgokon kívül.” (Ap csel 15,28)

„Prédikátori hivatásában Pál gyakran volt kénytelen egymagában megállni. Isten külön oktatásban részesítette, és nem tett olyan engedményeket, amelyek ellentétben álltak alapelveivel. Néha súlyosan nehezedett rá a teher, de Pál határozottan síkraszállt az igazságért. Tisztában volt azzal, hogy a gyülekezetnek sohasem szabad emberi hatalom alá kerülnie. Sem a hagyományok, sem az emberek által meghatározott alapelvek nem léphetnek a kinyilatkoztatott igazságok helyébe. Egyesek előítélete vagy önkényeskedése – bármilyen magas állást töltsenek is be a gyülekezet kebelében – ne álljon útjában a gyülekezet haladásának.

Pál apostol minden képességét Isten szolgálatára szentelte. Közvetlenül a mennyből kapta az evangélium igazságait, és prédikátori tisztségének végéig élő összeköttetése volt a mennyyel. Isten tanította őt, hogy a pogányokból lett keresztényekre ne rakjanak fölösleges terheket. Amikor tehát az antiókhiai zsidó hívők felvetették a körülméltetés kérdését, Pál már ismerte a Szentlélek akaratát ebben a kérdésben. Így képes volt sziklaszilárdan kitartani az álláspontja mellett, és azt képviselni. Ennek elfogadása felszabadította a gyülekezeteket a zsidó szertartások és ceremóniák gyakorlásának kényszere alól.

Annak ellenére, hogy Isten személyesen oktatta Pált, ő nem volt túlzott véleménnyel egyéni felelősségéről. Ámbár Istenhez fordult közvetlen vezetésért, mégis mindenkor kész volt elismerni azt a tekintélyt, amelyet a keresztény gyülekezethez tartozó hívők összessége képviselt. Érezte, hogy tanácsra szorul, és ha lényegbevágó kérdések merültek fel, szívesen tárta ezeket a gyülekezet elé. Imában egyesült hittestvéreivel, és Istentől kért bölcsességet, hogy helyes határozatot hozzanak.” (Ellen G. White: *Az apostolok története*, Zsidó és pogány c. fej.)

4 Mit jelentett Pál apostol számára a többi apostol elismerése, amikor „bajtársi jobbukat nyújtották” neki? Kinek a jelenléte hitelesítette mindegyikük szolgálatát?

- „Sőt ellenkezőleg, amikor látták, hogy énram van bízva a körülméletlenség evangéliuma, mint Péterre a körülméletlenség (mert aki erős volt Péterben a körülméletlenség apostolságára, bennem is erős volt a pogányok között). És elismervén a nékem adatott kegyelmet, Jakab és Kéfás, meg János, akik oszlopokul tekintetnek, bajtársi jobbukat nyújtották nékem és Barnabásnak, hogy mi a pogányokhoz menjünk, ők pedig a körülméletlenséghez.” (Gal 2,7–9)

„A jeruzsálemi hívek biznyságot tettek Istennel való kapcsolatukról azért, hogy felismerték Pál és Barnabás Istentől kapott kegyelmét... Akikben Isten Lelke munkálkodhat, azonnal észreveszi ezt a munkálkodást másokban is. Legélesebb bizonyítéka annak, hogy valaki nem ismeri személyesen a Szentlelket, amikor nem ismeri fel a munkálkodását sem. A többi apostol is, aki megkapta a Szentlélek ajándékát, látta, hogy Isten Pált különleges munkával bízta meg a pogányok között. Bár munkamódszere különbözött az övékétől – mert Isten különleges ajándékokat adott neki a különleges munkához –, ők mégis baráti jobbot nyújtottak neki, és csak annyit kértek tőle, hogy ne feledkezzen el az országban élő szegényekről.” (Ellet J. Waggoner: *Az örömhír*; 64–65. o.)

5 Miért látta szükségesnek Pál apostol, hogy nyilvánosan megfeddje Pétert kétszínű viselkedése miatt?

- „Amikor Péter Antiókhia jött, szemtől szemben ellene állottam, mivel panasz volt rá. Mert mielőtt némelyek odajöttek Jakabtól, a pogányokkal együtt evett; amikor pedig odajöttek, félrevonult és elkülönítette magát, félvén a körülméletlenségből valóktól. És vele képmutatóskodtak a többi zsidók is, úgyhogy Barnabás szintén elcsábított az ő tettetésük által. De mikor láttam, hogy nem egyenesen járnak az evangélium igazságához képest, mondtam Péternek mindnyájuk előtt: Ha te zsidó létedre pogány módra élsz és nem zsidó módra, miként kényszerítetted a pogányokat, hogy zsidó módra éljenek?” (Gal 2,11–14)

„Amikor később Péter Antiókhia meg látogatta, a pogányok iránt tanúsított bölcs magatartásával sokak bizalmát nyerte meg. Egy ideig a mennyből nyert világosság szellemében munkálkodott; ösztönös előítéletét annyira legyőzte, hogy a megtért pogányokkal egy asztalnál étkezett. De amikor bizonyos zsidók érkeztek Jeruzsálemből, akik a ceremóniális törvény érdekében buzgólkodtak, oktanul megváltoztatta magatartását a pogányok közül megtértekkel szemben. Az Írásból tudjuk, hogy még több zsidó vele képmutatóskodott, így Barnabás szintén elcsábított az ő tettetésük által (Gal 2,13–14). A gyengeségnek ez a megnyilvánulása a vezetőkként tisztelt és szeretett férfiak részéről nagyon fájdalmasan hatott a hívőkké lett pogányokra. Féltő volt, hogy a gyülekezet kettészakad. Azonban Pál felismerte, milyen pusztító hatást gyakorolt a gyülekezetre Péter kétszínű viselkedése, te-

hát nyilvánosan megróttta őt az igazi érzelmei ilyen álcázása miatt. A gyülekezet előtt megkérdezte Pétert: »Ha te zsidó létedre pogány módra élsz és nem zsidó módra, miként kényszerítetd a pogányokat, hogy zsidó módra éljenek?« (Gal 2,13–14)

Péter felismerte tévedését, és azonnal igyekezett a magatartásával okozott bajt lehetőleg ismét jóvátenni. Isten engedte meg, aki eleitől kezdve ismeri a véget, hogy Péternek ez a jellemgyengesége megnyilvánuljon. Ezáltal a megkísértett apostol belátta, hogy nincs benne semmi, amivel dicsekedhetne.

Még a legjobb emberek is, mihelyt magukra hagyatnak, elveszítik helyes ítélőképességüket. Isten azt is előre látta, hogy később sokan megtévesztés áldozatai lesznek: Péter és állítólagos utódai számára olyan magas kiváltságokat követelnek, amelyek egyedül Istent illetik meg. Az apostol gyengeségének ez a leírása maradandó bizonyítéka hibáinak, és annak a ténynek, hogy semmivel sem állt a többi apostol fölött.

A helyes alapelvektől való eltérésnek e példáját az Írás megőrizte, hogy ünnepélyes intelmül szolgáljon az Isten művében bizalmi állásokat betöltő férfiak részére, nehogy lelépjenek a becsületesség útjáról, hanem ragaszkodjanak az isteni alapelvekhez. Minél súlyosabb felelősséget hordoznak az emberek, minél több alkalmuk kínálkozik, hogy szabályokat hozzanak és uralkodjanak, annál biztosabbak lehetnek, hogy csak kárt okoznak, ha nem követik hűen az Úr útjait, és ha tetteik nincsenek összhangban azokkal a határozatokkal, amelyeket a hívők összessége közös tanácskozások alkalmával jóváhagyott.

Vajon nem megdöbbenő Péter viselkedése vereségei, bukása és újbóli beiktatása, valamint hosszú szolgálata után? Vegyük ehhez bensőséges ismeretségét Krisztussal, és annak tudatát, hogy a Megváltó mindenkor becsülete-

sen élt, a helyesnek elismert alapelvek szerint. A sok-sok tanítás, amelyben Péter részesült, a képességek, amelyeket az Úrtól kapott, az Ige prédikálása és tanítása közben nyert ismerete és befolyása ellenére mégis képes volt arra, hogy emberektől félve vagy tekintélye megóvása érdekében képmutatóskodjék, és feladja az evangélium alapelveit. Nem megdöbbenő megingása abbéli elhatározásában, hogy csak az igazságot fogja követni? Bárcsak a jó Isten mindannyiunkkal megismertetné saját gyengeségünket és tehetetlenségünket, hogy életünk kicsiny hajóját képtelesnek vagyunk egyenesen és biztosan a kikötőbe vezetni.”

(Ellen G. White: *Az apostolok története*, Zsidó és pogány c. fejelet)

6 Milyen lelkület jellemezte mindvégig Pál apostol szolgálatát?

• „Hát kicsoda Pál, és kicsoda Apollós? Csak szolgák, akik által hívőkké lettetek, és pedig amint kinek-kinek az Úr adta. Én plántáltam, Apollós öntözött, de Isten adja a növekedést. Azért sem aki plántál, nem valami, sem aki öntöz, hanem a növekedést adó Isten. A plántáló pedig és az öntöző egyek, de mindenik a maga jutalmát veszi a maga munkája szerint. Mert Isten munkatársai vagyunk: Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok.” (1Kor 3,5–9)

• „Erőtlenség, félelem és nagy rettegés között jelentem meg tiköztetek. És az én beszédem és az én prédikálásom nem emberi bölcsesség hitető beszédében állott, hanem lélek és erő megmutatásában: hogy a ti hitetek ne emberek bölcsességén, hanem Isten erején nyugodjék.” (1Kor 2,1–5)

Pál apostol megtérése után mindig arra törekedett, hogy szolgálata során a személye háttérben maradjon, a megtérők Krisztust láthassák meg, és az apostol által munkálkodó Istent dicsőítsék. Tudta, hogy ő csupán emberi eszköz, és kiváltságnak tartotta, hogy Isten munkatársa lehet emberek megmentésében. Ezért soha nem engedett a rivalizálás, mások munkáját megítélő lelkület kísértésének. Saját emberi bölcsességét, képességeit mindig alárendelte Isten Lelke irányításának, s tanításának középpontjában Krisztus megmentő kegyelme és szeretete állt. Fogalmazzuk meg fenti vallomásai alapján, hogy számunkra miben lehet példa Pál apostol szolgálata!

---

*Az e heti adomány az Eleki Egészségházat támogatja.
– Az Eleki Egészségházban 2011-től folyamatosan fogadják azokat, akik az egyszerű, természetes gyógymodokat részesítik előnyben a gyógyulás folyamatában.*

A megigazulás forrása

¶ Mi a megigazulás egyetlen forrása? Miért nem képes a törvény arra, hogy igazzá tegyen?

- „Mi, természet szerint zsidók, és nem pogányok közül való bűnösök, tudva azt, hogy az ember nem igazul meg a törvény cselekedeteiből, hanem a Jézus Krisztusban való hit által, mi is Krisztus Jézusban hittünk, hogy megigazuljunk a Krisztusban való hitből, és nem a törvény cselekedeteiből. Mivel a törvény cselekedeteiből nem igazul meg egy test sem.” (Gal 2,15–16)

.....

.....

.....

Pál a saját életére vonatkozó bizonyágtételt követően rátér a galáciai problémával kapcsolatos tanító kifejtésre. Azt hangsúlyozza, hogy a megigazulás forrása maga Krisztus, illetve a benne való hit, nem pedig a törvény formai megtartása, vagy „át nem hágása”. Az apostol zsidóként elsősorban arra gondolhat, hogy nemzettársai közül sokan a formai, ceremoniális rendelkezések megtartásához, az áldozatok pontos elvégzéséhez kötötték a megigazulást, holott a hangsúly azon volt, hogy mindezt hittel tegyék, és ennek nyomán fokozatosan

felismerhessék a formák mögött a megígért Megváltót. Ezen túlmenően a Tízparancsolat „megtartása” is kimerülhet a forma betartásában, miközben a lelkünkben nincs valódi közösségünk Istennel, aki az igazság egyetlen forrása. Lehet, hogy tartózkodunk a haragunk nyílt kimutatásától, tudva, hogy „aki gyűlöli testvérét, mind embergyilkos az”, ám attól még a szívünkben ott forronghat az indulat. Lehet, hogy semmit sem tulajdonítunk el, ugyanakkor szereteteinket megraboljuk a nekik járó időtől (ha például túlmunkát végzünk a szükséges mértéken felül, vagy csak egyszerűen közönyössé válunk irántuk). Lehet, hogy tettelesen nem követünk el házasságtörést, de szívünkben ott lappanghat a titkos vágy más férje vagy felesége, illetve egyedülálló nő vagy férfi iránt, és ez sokszor alig leplezett bizalmaskodásban ölt testet, amit a testvéri vagy felebaráti szeretet álarca alá rejtünk. Folytathatnánk még a sort, de a fenti példák is tükrözik, hogy önmagában a törvény előírásainak a formai betartása, a durva bűnöktől való tartózkodás nem formálja át a szívet. Utóbbihoz Istenre van szükség, aki képes bennünket a titkos kívánságoktól is megszabadítani azáltal, hogy valami mást, jobbat ad helyettük.

Pál már előre megfogalmazza a kategorikus kijelentést, melyet később bővebben is kifejt: „A törvény cselekedeteiből nem igazul meg egy test sem.” Természetesen nem arról van szó, hogy a cselekedeteknek nincs jelentőségük, de ezek a tettek nem belőlünk fakadnak. A mi részünk a „Jézus Krisztusban való hit”: az, hogy hittal bízunk rá magunkat Jézus Krisztusra, engedjük be Őt az életünkbe, és e hit nyomán Ő mintegy felhatalmazást kap arra, hogy cselekedjék bennünk. Ez az a „jobbik rész”, amellyel Isten meg kíván ajándékozni minket: hogy a bűnnel szennyezett természetünk helyett Jézus Krisztus uralkodjék és cselekedjék bennünk.

A „Jézus Krisztusban való hit” a görög eredetiben így hangzik „Jézus Krisztus hite”. Pál tehát arról beszél, hogy valójában a hit sem a saját hitünk, hanem a Jézussal való közösség

által az Ő kipróbált, győzedelmes hitét kapjuk meg, és ezáltal juthatunk mi magunk is győzelemre a saját hitetlenségünk fölé. Önmagunktól hinni sem tudnánk igazán, de Jézus azt a hitet adja nekünk, amit Ő maga nyert el az Atyával való közösségben, és mintegy ezt plántálja a szívünkbe a Szentlélek által. A mi feladatunk az, hogy ezt kérjük tőle, valódi állhatatossággal és kitartással, melynek révén a miénk is lehet ez a tökéletes hit.

Érthető tehát, hogy a törvény miért nem tesz igazzá bennünket: nem tehet, mert képtelen élő hitet adni nekünk. A feladata merőben más, noha ez is kétségkívül fontos: rámutat a bűnre, és ezáltal felismerteti velünk, hogy Isten igazságára van szükségünk. Erről az apostol a későbbiekben részletesen is szól.

2 Mi az oka, ha visszaesünk, miután megismertük Krisztus igazságát?

- **„Ha pedig Krisztusban keresve a megigazolást, mi magunk is bűnösöknek találtatunk, talán Krisztus bűnnek szolgálja-e? Távol legyen.” (Gal 2,17)**

.....
.....
.....

A fenti igevers elsöre talán kissé nehezen érthetőnek tűnik. Az apostol itt azt érzékelteti, hogy ha elindulunk a Krisztusban való megigazulás útján, és ezt követően bűnbe esünk, ez nem származhat Krisztustól. Nem juthatunk arra a következtetésre, hogy Istennek nincs elég hatalma igazzá tenni, de arra sem, hogy lehetetlen igazzá válnunk, mert annyira erőtlenek

vagyunk. A hiba ilyenkor nem Krisztusban van. Tőle nem származhat semmi tisztátalan, hiszen Ő maga jelentette ki: „Jön a világ fejedelme, és énbennem nincsen semmije.” (Jn 14,30) Ha megrekedünk a megszentelődésben, vagy egyenesen visszaesünk korábbi állapotunkba, akkor ez annak a következménye, hogy Jézus Krisztus nem tud bennünk élni, mert nem fogadtuk be Őt. Nem arra a következtetésre kell jutnunk, hogy Krisztus hatalma nem elegendő, nem tud igaz-zá tenni bennünket, hiszen ekkor lényegében tökéletlenek – közvetve bűnösnek – jelentjük ki Őt. Ehelyett azt kell megvizsgálunk Istenhez közeledve, miért és hol rekedt meg az Istentől kapott megelevenítő hatalom, miért nem tud érvényesülni az életünkben.

„Bárkinek az életében, aki kereste és meg is találta az igazságot Krisztus által, azután pedig engedett a bűnnek, azért történt ez, mert gátat vetett az élő víz folyamainak, és a víz megrekedt. Nem adott szabad folyást az Igének, hogy megdicsőülhessen. Ahol nincs élet, ott halál van. Senki sem vádolhat mást, csak önmagát. A magát kereszténynek valló ne béküljön meg saját tökéletlenségével, és ne mondja azt, hogy a keresztény számára lehetetlen büntelenül élni. Az a lehetetlen, hogy egy igaz keresztény, aki teljes hitben él, más életet éljen. »Akik meghaltunk a bűnnek, mi módon élnénk még abban?« (Rm 6,2) »Senki sem cselekszik bünt, aki Istentől született, mert benne marad annak a magva, és nem cselekszik bünt, mivel-hogy Istentől született.« (1Jn 3,9) Ezért maradjatok Őbenne!» (Ellet J. Waggoner: *Az örömhír*, 73–74. o.)

3 Mit jelent „lerontani, amit felépítettünk”? Miért és hogyan történik ez?

- „Mert ha amiket lerontottam, azokat ismét fölépítem, önmagamot teszem bűnössé.” (Gal 2,18)

Folytatva a fenti gondolatmenetet, Pál itt a múltra irányítja a figyelmet, elsősorban közvetlen hallgatóságára gondolva. A galaták korábban megismerték Krisztust, akit Pál igen szemléletesen mutatott be nekik (Gal 3,1). Most viszont abban a veszélyben forogtak, hogy visszatérve a holt ceremóniákhoz – melyeket Krisztus áldozata érvénytelenített –, semlegesítik önmagukban Krisztus korábbi munkáját. Hitetlenségükben elfordulva attól, aki az igazság egyetlen forrása, ténylegesen saját természetüknek szolgáltatott ki magukat. A törvény formai előírásainak betartása, miután tényleges mondanivalójuk már érvénytelenné vált – hiszen az előkép által jelzett esemény beteljesedett –, csakis elbizakodottságot szülhetett, hosszú távon pedig lelki vakságot.

Ha a mi helyzetünk külsőleg más is – hiszen egyikünk sem kíván visszatérni a ceremóniális törvény szolgálatához –, voltképpen ugyanez történik, ha hitetlenkedünk. Lényegében csak Isten irányában beszélhetünk hitetlenségről, hiszen valamiben feltétlenül hinnünk kell. Az Istenbe vetett bizalomteli hit elvesztése esetén másba helyezük bizalmunkat, olyasmibe, ami halott, és így életet sem képes adni. Ha a személyes istenhit elvesztése esetén megmaradunk a formai vallásosságban, akkor cselekedeteink válhatnak a reménység forrásává, ezeket tekintetjük üdvösségünk zálogának – tehát azt, hogy eljárunk gyülekezetbe, részt veszünk az úrvacsorán, vagy akár azt, hogy még mindig Istenhez fordulunk, ha imádságunk merőben formai is már. Azonban ez ténylegesen rombolás, mert hátat fordítottunk annak az élő kapcsolatnak, amelyet helyreállítva újra növekedhettünk volna. Így viszont öncsalásba menekülünk,

kiszolgáltatva magunkat a „kegyes vakság” állapotának, melyben a formai vallásosság mellett képtelenek vagyunk észrevenni, hogy cselekedeteink nem Isten képmását tükrözik immár, hanem saját torz, megromlott természetünkét!

4 Mi mindent foglal magában az, hogy „meghaltunk a törvénynek”?

- **„Mert én a törvény által meghaltam a törvénynek, hogy Istennek éljek.” (Gal 2,19, vö. Rm 6,11. 14)**
- .....
- .....
- .....

A soron következő versekben az apostol már a megigazulás mibenlétét ecseteli, és ennek fényében nyernek értelmet korábbi kijelentései. Már elhangzott, hogy a törvény cselekedeteiből „nem igazul meg egy test sem”. Milyen viszonyban állunk tehát a törvénnyel? Pál jellegzetes, általa gyakran használt kifejezéssel válaszol: „meghaltunk” a törvény számára. Mit jelent ez? Semmiképpen sem azt, hogy a törvény „halt meg”, ahogyan ezt sajnos gyakran értelmezik. Pál másutt kijelenti: „A parancsolat szent, igaz és jó.” (Rm 7,12) A törvény továbbra is az igazság mércéjét jelenti, a megigazulásunkat követően is – ezt a mércét tölthetjük be, ha befogadjuk Krisztust.

A „meghalás” a törvény kárhóztató, bünt leleplező szerepéhez kapcsolódik. Amíg a bűnnek élünk, addig folyamatosan szembesülünk a törvény vádolásával, és erre szükség is van ahhoz, hogy lelepleződjék a bennünk levő bűn. Ha azonban elfogadjuk a törvény által ránk rótt halálos ítéletet, akkor alávétjük magunkat a bűn miatti igazságszolgáltatásnak, és megszűnik a

törvény vádolása. Ezt érti Pál azon, hogy a „törvény által” halunk meg a törvénynek. Szükség van a vádolásra, hogy szembe-sülhessünk saját halálra méltó voltunkkal. Természetesen a büntetést nem mi magunk szenvedjük el, hanem Krisztus vállalta magára – de mi magunkra nézve jogosnak fogadjuk el az általa elszenvedett büntetést, Ő pedig kezeskedik azért, hogy személyesen értünk is elszenvedte a kárhozat halálát, nekünk tehát már nem kell abban részesülnünk. Mivel pedig Krisztus a saját életében, isteni jellemében részesít bennünket, ha odaszánjuk magunkat neki, ezért a törvény a továbbiakban már nem vádol minket bűnösségünk miatt, mert nincs miért vádolnia.

Fontos tehát látnunk, hogy a „meghalás” nem csupán a korábbi bűnök megtagadását jelenti, hanem azt, hogy közösséget vállalunk Krisztus kereszthalálával, mint ami a saját bűneink ítéletének végrehajtása is volt. Ha ez megtörtént, feltámadunk egy új életre, amelyet már Krisztus befogadása és a neki való önkéntes engedelmesség jellemez. Ekkor már nem foglalkozunk a bűnnel, hanem azzal, hogy Isten igazsága a miénk lehessen. Természetesen a bűnre való hajlam továbbra is ott van bennünk, és ha átmenetileg megszűnik a kapcsolat Krisztussal, fölénk is kerekedhet, de a „meghalás” ilyenkor azt jelenti, hogy nem egyezünk ki ezzel az állapottal, mint azt korábban tettük, hanem folyamatosan igényeljük Isten közbelépését, azt, hogy térjen vissza az életünkbe, és vegye át ismét az uralmat.

5 Hogyan valósul meg a „megfeszítettetés” Krisztussal együtt, és mi az eredménye?

- **„Krisztussal együtt megfeszítettetem. Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus; amely életet pedig most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem és önmagát adta értem.” (Gal 2,20, vö. Rm 6,1–11)**

.....
.....
.....

Az apostol ezt követően elérkezik gondolatmenete csúcspontjához, annak kijelentéséhez, mit is jelent meghalni a törvénynek és élni Krisztusnak. Ezt személyes bizonyossággént fogalmazza meg, mint aki maga is részese volt ennek a tapasztalatnak. A kijelentés alapja, hogy Jézus Krisztus hordozza az emberiség bűneit, helyettes áldozata révén. Amikor alávetjük magunkat a helyettes áldozatnak, akkor mintegy megismétlődik az életünkben az, amit Jézus Krisztus kétezer évvel ezelőtt elszenvedett – a Golgotán megfeszített Krisztus a mi szívünkbe költözik. A megfeszített személyes valósággá válik számunkra, hiszen valódi közösségünk lesz azzal, aki értünk vállalta a kárhozat halálát, a leggyalázatosabb körülmények között. Krisztusnak ott kell lakoznia, ahol a bűn van, mert csak is ott hordozhatja a mi személyes bűneinket – tehát be kell költöznie a szívünkbe! Akkor halunk meg a törvénynek, ha befogadjuk azt, aki végtelen szeretetéből meghalt értünk a kereszten, hogy a törvény által megkívánt igazságos ítélet érvényesüljön. Továbbá akkor, ha mély szeretetközösségbe jutunk Krisztussal, aki ezt értünk megtette.

A megváltás azonban nem áll meg ott, hogy megfeszítettünk Jézussal együtt. A kárhozat halálának elszenvedését követően Jézus feltámadt, és ez számunkra is jelentőségteljes. Nem csupán Jézus kereszthalálában, hanem feltámadásában is részesülnünk kell! Pál a Római levélben az alábbi hallatlan kijelentést teszi: „Mert ha az ő halálának hasonlatossága szerint vele eggyé lettünk, bizonyára feltámadásáé szerint is *azok* leszünk.” (Rm 6,5) A megfeszített és feltámadt Krisztus egy és ugyanazon személy, tehát ha Őt befogadjuk, akkor nem csu-

pán a bűneinknek halunk meg, hanem feltámadunk egy új életre, ugyanarra, amelyet Krisztus él jelenleg. Így valósul meg az, hogy az Ő élete a miénk lehet. Nem arról van szó, hogy Jézus mintegy kívülről „plántálja bele” az új életet a szívünkbe, hanem arról, hogy a Szentlélek által valóságosan bennünk él és cselekszik. A bennünk élő Krisztus az, aki irányítja gondolatainkat, és folyamatosan tanácsol bennünket, hogy mindenkor a helyes irányt kövessük.

„Az ember hiheti azt, hogy Jézust megfeszítették 1800 évvel ezelőtt, és meghalt bűneiben, de aki hiszi, hogy Krisztus megfeszítettet és feltámadt benne, az üdvözülni fog. Minden, amit az embernek tennie kell azért, hogy üdvözüljön, mindössze annyi, hogy hisz az igazságban. Azaz felismeri és elismeri a tényeket, s megvallja őket. Aki hiszi, hogy Krisztus megfeszítettet benne – ami minden ember esetében így van –, és vallja, hogy a megfeszített Megváltó feltámadt és benne lakik a feltámadás ereje által, az megmenekül a bűnből, és megtartatik, ha erősen kapaszkodik hitvallásába. Csak ez az igaz hitvallás. Micsoda gyönyörűséges gondolat az, hogy ahol bűn van, ott van Krisztus is, aki megváltott a bűnből! Ő viselt minden bűnt, az egész világ bűneit. A bűn minden testben ott van, és Krisztus ilyen testben jött el a világra. Krisztus megfeszítettet minden emberben, aki csak a földön él. Ez az igazság igéje, a megváltás evangéliuma, amelyet hirdetni kell minden embernek, és amely megment mindenkit, aki elfogadja.” (Ellet J. Waggoner: *Az örömhír*, 79. o.)

Az apostol még egy megindító, személyes bizonyoságtételt is hozzáfűz az elmondottakhoz, amikor kijelenti: Krisztus szeretetből odaajándékozta önmagát neki. Ami igaz Pálra nézve, az igaz minden ember esetében. Krisztus teljességét nyeri el mindenki, aki befogadja Őt – mintha csak egyedül élne a világon. Minden ember ugyanolyan mértékben részesül Krisztus életéből, ha hajlandó Őt befogadni, ez a mérték pedig minden esetben száz százalék!

6 Milyen figyelmeztetés kapcsolódik a fentiekhez, és mi ennek a jelentősége?

- „Nem törölöm el az Isten kegyelmét, mert ha a törvény által van az igazság, tehát Krisztus ok nélkül halt meg.” (Gal 2,21)

.....
.....
.....

Pál itt összefoglalja és egyben lezárja az eddigieket. Mint a korábbiakból kiderült, nyilvánvaló, hogy a megigazulás forrása csakis az a valaki lehet, aki képes a maga igazságában részesíteni bennünket. A törvény erre nyilvánvalóan képtelen, ugyanis a természetünket nem változtathatja meg, csupán közvetíti Isten kívánalmait a tökéletességre vonatkozóan. Mi azonban nemhogy engedelmeskednénk neki, hanem annál inkább ellenszegülünk, minél jobban rámutat bűnösségünkre – ez is emberi természetünk sajátossága (vö. Rm 7,7–11). Ahhoz, hogy átformálódhassunk, Istenre van szükségünk, aki Krisztusban egészen közel került hozzánk, és képes bennünk lakozva irányítani gondolatainkat, továbbá cselekedni bennünk az igazságot.

Mivel oly könnyen elfeledkezünk a fentiekről, az apostol egyértelművé teszi: amennyiben az Istennel fenntartott élő kapcsolat nélkül, akár saját jámborságunkban bizakodva akarunk „jók lenni”, ezzel azt jelentjük ki, hogy nem volt szükség Krisztus halálára, hiszen mi magunk is képesek vagyunk igazakká válni. A másik véglet, amikor a törvény előírásait enyhíteni vagy figyelmen kívül hagyni akarjuk, mintegy bűnösségünk tudatát csökkentve ezzel. Egyik és másik esetben is azt sugalljuk, hogy Krisztus ok nélkül halt meg. Pál mindkét vég-

letre ezt válaszolja: nem, Krisztus nem halt meg hiába, és ha Őbenne bizakodunk, ha keressük vele az élő kapcsolatot, akkor bizonyára részesülünk Isten igazságában, ahogyan azt megígérte. Isten nem a saját jámborságunk miatt fogad el minket, nem a „teljesítményünket” ismeri el, de bűnösségünk súlyát sem akarja csökkenteni. Azért fogad el bennünket, mert Krisztus által odaadta magát nekünk, és a helyettes áldozat elegendő volt arra, hogy a törvény kívánalmait betöltse. Ezt követően már csak el kell fogadnunk a felkínált kegyelmet, és rábízni magunkat Istenre, a többit pedig Ő végzi el bennünk.

---

*Az e heti adomány a Comenius Általános Iskolát támogatja.
– A közösség által alapított szekszárdi általános iskola működtetésére és támogatására szánt adomány.*

Ellentét a törvény cselekedetei és a hit között

¶ Miben állt a galaták „balgatagsága”, és miben állhat a miénk?

- „Óh, balgatag galáciabeliek, kicsoda ígézett meg titeket, hogy ne engedelmeskedjete az igazságnak, kiknek szemei előtt a Jézus Krisztus úgy íratott le, mintha köztetek feszítettett volna meg?” (Gal 3,1)

.....

.....

.....

Az apostol a 3. fejezet elején közvetlen, nyílt szavakkal fordul a galáciai hívőkhöz, mint aki lelki atyjukként szíven viseli sorukat. Korábban (Gal 1,6) nyíltan megfeddte őket, hogy más evangéliumhoz pártoltak (az eredeti görög kifejezés így is fordítható: „dezertáltak”) Krisztus evangéliumától. Most inkább kérleli őket, és megpróbál a szívükre beszélni, érvekkel világítva meg „balgatagságuk” mibenlétét.

Pál kijelenti, hogy hallgatói „ígézet” alatt vannak, mint akiket valaki megbűvölt. Jelentősegteljes ez a megfogalmazás. A kuruzslás, jövendőmondás, halottidézés és egyéb okkult

praktikák szigorú tilalom alatt álltak az Ószövetségben, mert ezeken keresztül közvetlenül érvényesült Sátán befolyása. Az okkult praktikákat végző személy jó médium volt arra, hogy befolyása révén Sátán „manipulálja” a többi embert, kikapcsolva józan ítélőképességüket. Ám nem csupán a szó szerinti megbűvölés tekinthető veszélyesnek. Sámuel ezt mondja az engedetlen, bűnével igazán szembesülni nem kívánó Saulnak: „[Mint] a varázslás bűne, olyan az engedetlenség, bálványozás és bálványimádás az ellenszegülés.” (1Sám 15,23) Nem csupán az okkult praktikák felé fordulás révén vagyunk tehát „megbűvölhető”, elegendő az is, ha „csak” engedetlenek vagyunk Isten iránt, hiszen ekkor máris Sátán megtévesztő, a józan gondolkodást kikapcsoló befolyása alá kerülünk. A galáciabeliek lélekben elfordultak Krisztus evangéliumától, és ez máris megzavarta ítélőképességüket. Igaz ugyan, hogy a Krisztus evangéliumától eltérő üzenetet hirdető tévtanítóknak is volt felelősségük ebben, de az, hogy a galaták e tanok befolyása alá kerültek, már csakis rajtuk múltott. Esetükben az engedetlenség a józan belátás eltűnését, a Krisztusban adott szabadítás értékének elfelejtését eredményezte. Úgy gondolták, nekik kell tenniük valamit a megváltásért, ezért a saját kegyességükben kezdtek bízni, aminek külső kifejeződéseként – legalábbis részben – visszatértek az áldozati rendszer szer-tartásaihoz.

Mindebben az volt a legtragikusabb, hogy Pál szavai szerint igen szemléletes bizonytságot kaptak Krisztus áldozati haláláról, hiszen az apostol ezt mondja: „Krisztus úgy íratott le előttetek, mintha köztetek feszítették volna meg.” Pál minden bizonnyal a próféciák bizonytságtétele alapján mutatta be a galatáknak Jézus halálát, részletesen ecsetelve minden mozzanat jelentőségét. Mégis, az itteni hívők „igen hamar” más evangéliumhoz pártoltak, amelyet minden bizonnyal ékesszó-lóan hirdettek előttük a Júdeából érkezett tévtanítók. Mind-ebből azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy tévedünk, amikor is-

meretünk alapján biztonságban érezzük magunkat, mert azt gondoljuk, minket nem lehet megcsalni. Ha az evangéliumról való ismerettel rendelkezünk csupán, de nem tapasztaljuk meg életünkben annak valódi hatalmát, mivel nem fogadjuk be Krisztust az életünkbe, könnyen abba a helyzetbe kerülhetünk, hogy adott esetben a tetszetősebb, emberi természetünknek jobban hízelgő utat választjuk.

2 Miért volt pusztán az ésszerűség oldaláról nézve is helytelen a galáciabeliek felfogása?

- „Csak azt akarom megtudni tőletek: a törvény cselekedeteiből kaptátok-e a Lelket, avagy a hit hallásából? Ennyire esztelenek vagytok? Amit Lélekben kezdtetek el, most testben fejeznétek be?” (Gal 3,2–3)

.....
.....
.....

A soron következő versek célzott kérdéseket tesznek fel a hallgatóságnak, mintegy szembesítve őket azzal, hogy minek alapján jutottak hitre. A kérdésre természetesen egyértelmű a válasz: hitből nyerték el a Lelket, engedelmeskedve Isten hívásának. Csakhogy erről a jelek szerint megfeledkeztek, és ismét a holt cselekedeteiből remélték elérni a megváltást. Ugyanaz a következtelen gondolkodás volt jellemző rájuk, mint az ószövetségi Izráelre, csak fordított értelemben: a zsidóság a megváltásra előremutató előképként kapta az áldozati rendszert, de ők kezdetben folyton a pogány népekhez akartak hasonlítani, elfeledkezve a csodálatos szabadításról, amely által kivonulhattak Egyiptomból, és arról, hogy a megváltás ígéretét

voltak hivatottak képviselni a népek között. A galáciabeliek pedig már a beteljesedett evangéliumot fogadták el, és Krisztusnak engedelmeskedve részesültek a Lélek keresztségében is, mégis ettől elpártolva vissza akartak térni az előképszolgálathoz, mert vonzóbbnak tűnt számukra, hogy ők maguk legyenek valamit az üdvösségükért, ahogyan azt a korabeli zsidóság többsége tette.

A galáciabeliek csak egyetlen dologról feledkeztek el: hogy újjászületésük forrása a Lélek volt, akit hit által fogadtak be, mivel felismerték, hogy önmaguktól képtelenek újjászületni és átalakulni. Mint korábban láttuk, a törvény nem tud élő hitet adni, ez egyedül Istentől származhat. Hogyan lehetséges tehát, hogy ha a Lélek által születtek újjá, akit hit által nyertek, akkor testben folytassák a megszentelődést, a törvény megcselekvésében bízva, ami képtelen új életet adni? Pál zsidóként hitelesen képviselhette, hogy a törvény képtelen új életre újjászülni bárkit is, hiszen Istennek pontosan az volt a célja az áldozati rendszerrel, hogy ezt megértsék. A galatáknak nem volt erről ilyen világos látásuk, de arra emlékezhetek, hogy újjászületésük forrása hitbeli engedelmisségük volt, nem a törvény, amelyet bűnös állapotukban képtelenek voltak betölteni.

Ha megfakul bennünk annak tudata, hogy Isten mit cselekedett értünk, amikor hitre jutottunk, akkor számunkra is vonzóbbnak tűnhet az olyan út, ahol a megszentelődést saját erőfeszítéseink alapján véljük elérhetőnek. Ez azonban zsákutca: mivel önmagunkat képtelenek vagyunk újjászülni, a legjobb esetben is önámítás lehet a vége annak, ha egymagunkban akarjuk megtenni azt, amit csak Isten bennünk cselekvése által érhetünk el. De ha tartósan megmaradunk ebben az állapotban, egészen odáig is eljuthatunk, hogy önelégültekké és vakbuzgókká válunk vélt kegyességünk tudatában, „okoskodásokat” emelünk Isten ismerete ellen, a külsőségekre helyezük a hangsúlyt, és vakok leszünk valódi állapotunkat illetően.

Ezen az úton indultak el Jézus és Pál korának farizeusai is, és hatalmas felkiáltójelként áll előttünk e törekvés tragikus végkifejlete.

3 Mire emlékezhetünk vissza, amikor beleesünk abba a hibába, hogy cselekedeteiből akarunk megigazulni?

- „Annyit szenvedtetek hiába? Ha ugyan hiába. Annakokáért, aki a Lelket szolgáltatja néktek, és hatalmas dolgokat művel bennetek, a törvény cselekedeteiből vagy a hit hallásából cselekszi-e?” (Gal 3,4–5)
- .....
- .....
- .....

A galáciai hívők a fentiekén túlmenően tapasztalatokat is szereztek Istennel, hiszen Pál „szenvédésről” beszél: hallgatói tehát osztozhattak Krisztus szenvedéseiben, azaz megpróbáltatásokat is kiálltak már az igazságért. Ha a törvényszövetséghez térnek vissza, akkor az összes addigi tapasztalatuk hiábavaló volt? Ez attól függött, felismerik-e helyzetük visszát, azt, hogy olyasmiben próbálnak bizakodni, ami jellegénél fogva képtelen arra, hogy lelkileg megelevenítse őket, és ha kirtartanak ebben, akkor megcsalják magukat. Ám mindig van lehetőségük visszafordulni, és az apostol erre kívánja buzdítani őket.

Itt Pál „emlékeztetés által serkentgeti” (2Pt 3,1) hallgatói gondolkodását. A helyzet hasonló ahhoz, amelyben a Zsidókhoz írt levél hallgatói voltak. Ők is megrekedtek Krisztus követésében, és csüggedésükben sokan fontolgatták a ceremoniális törvényhez való visszatérést, holott komoly tapaszta-

latokat szereztek és szenvedéseket is kiálltak már Krisztusért, amire az apostol emlékezteti is őket (Zsid 10,32–39). A galáciai pogány közegekből származó hívőkként kerültek hasonló helyzetbe, melyet a zsidók közül való tévtanítók gerjesztettek. Pál átérezte tanácstalanságukat, és azzal sietett a segítségükre, hogy korábbi tapasztalataik forrására emlékeztette őket. A Lelket nem az írott törvény, hanem az élő Isten közvetítette. Egyedül ez a Lélek képes megeleveníteni őket. Átala részesültek korábban csodálatos tapasztalatokban. Most pedig vonzóbbnak találják a törvény alatti állapotot, amelyben nélkülözik Isten élő jelenlétét. A cél az, hogy megújuljanak Krisztusba vetett hitükben, újra befogadják azt, aki korábban mély lelki tapasztalatban részesítette őket, és így visszatérjenek az útra, amelyen járva valóban betölthetik a törvényt.

4 Miért nyilvánította Isten igaznak Ábrahámot? Hogyan lehetünk az ő „fiaivá”?

- „Ábrahám hitt Istennek, és tulajdonított neki igazságot. Értsétek meg tehát, hogy akik hitből vannak, azok Ábrahám fiai.” (Gal 3,6, vö. Rm 4. fej.)
- .....
- .....
- .....

Nem véletlen, hogy Pál Ábrahámot hozza fel pozitív példának a hittel összefüggésben. Őt a zsidók atyjuknak vallották, nem csupán a testi leszármazás okán, hanem azon az alapon is, hogy ők örökölték az Ábrahámnak adott ígéreteket. Az apostol azonban azt hangsúlyozza, hogy a pátriárka Istenhez való ragaszkodása, az Úrba vetett bizalma révén igazult meg, és lett

az ígéretek letéteményese. Ilyen összefüggésben tapasztalata hasonlít a galaták és egyéb pogányokból lett hívők tapasztalatahoz, akik szintén a hitük alapján nyilvánítottak igaznak. Nem a törvény iránti engedelmisség okán, hiszen Ábrahám korában még nem, a galaták korában már nem létezett a törvényszövetség, amelybe a zsidóság többsége a bizalmát vetette. Mint később látni fogjuk, éppen az Ábrahámnak adott ígéretek nyomán köttetett meg a körülmetélkedés szövetsége, és jött létre később az időleges érvényű törvényszövetség, de az ígéretek alapja – ismét hangsúlyozzuk – Ábrahám hite volt.

Ábrahám is körülmetéletlenül, azaz ha úgy tetszik, „pogányként” kapott elhívást. Istennel szerzett tapasztalatai során megtanulta a feltétlen hitet és engedelmisséget. Ezért „Ábrahám fiai” a szó tényleges értelmében azok, akik követik az ő hitét, és hozzá hasonló módon viszonyulnak Istenhez. Pál a Római levélben (amely a Galata levél után néhány évvel keletkezett) azt mondja, hogy akár zsidókról, akár pogányokról van szó, mindkét csoport tagjai válhatnak „Ábrahám fiaivá”, de ehhez Ábraháméhoz hasonló hitet kell tanúsítaniuk (Rm 4,11–12). Az Ábrahámnak adott ígéletben – hogy az ő magvában áldatik meg a föld minden nemzetsége – is azokról van szó, akik hitük révén, nem pedig a pusztá testi leszármazás okán lesznek Ábrahám fiaivá. Pál a Római levélben azt is leszögezi, hogy Ábrahám nem cselekedetekből nyilvánított igaznak, vagyis nem a cselekedetei jelentették a megigazulás alapját, hanem a hite nyomán jutott el oda, hogy Isten általa tudott cselekedni, és a körülötte élő pogányok is „Istentől való fejedelemnek” ismerték el őt (Rm 4,2–3).

„Ez a probléma ma is létezik: sokan a külső jeleket tartják lényegesnek, és a végcél tekintik eszközhöz. Úgy gondolják, az igazság a jó cselekedetekben mutatkozik meg, ezért azt feltételezik, hogy a jó tetteknek köszönhető a megigazulás. Az olyan megigazulás, amelyet bizalom útján és fizikai munkavégzés nélküli jó cselekedetekkel lehet elnyerni, számukra használha-

tatlan és különös. »Gyakorlatias emberek«-nek mondják magukat, és úgy gondolják, hogy egy dolog csak úgy van elvégezve, ha megvalósítják. De az igazság az, hogy az így gondolkodók nem gyakorlati emberek. A teljesen »erő nélküli« ember nem tud megtenni semmit, még azt sem, hogy felálljon és megragadja a bajára kínált gyógyírt. Minden tanács, ami arra irányul, hogy próbálkozzon vele, hasznavehetetlen. Hiszen csak az Úrban van minden igazság és erő (Ésa 45,24)... Ábrahám csakis azoknak az atyja, akik hisznek az igazságban. Az egyetlen jó gyakorlati megoldás a bizalom, amint azt Ábrahám példájából láthattuk.” (Ellet J. Waggoner: *Az örömhír*, 93. o.)

5 Milyen konkrét mozzanatokban nyilvánult meg az a hit, amelynek alapján Isten igaznak nyilváníthatta Ábrahámot és családját?

- „Hit által engedelmeskedett Ábrahám, amikor elhívott, hogy menjen ki arra a helyre, amelyet örökségül kapott, és kiment, nem tudva, hová megy. Hit által lakott az ígélet földjén, mint idegenben, sátorokban lakva Izsákkal és Jákóbbal, ugyanazon ígéletnek örökös társaival. Mert várta az alapokkal bíró várost, melynek építője és alkotója Isten. Hit által nyert erőt Sára is az ő méhében való fogásra, és életkora ellenére szült, minthogy hűnek tartotta azt, aki az ígéletet tette. Azért is egytől, mégpedig mintegy kihalttól annyian származtak, mint az égnek csillagai sokaságra nézve, és mint a tenger partja mellett a fővény, mely megszámlálhatatlan... Hit által áldozta meg Ábrahám Izsákot, próbára tétetve, és az egyszülöttet vitte áldozatul, ő, aki az ígéretek nyerte, akinek meg volt mondva: Izsákban neveztetik néked mag; úgy gondolkozva, hogy Isten a halálból is képes feltámasztani, miért is őt példaképpen visszanyerte.” (Zsid 11,8–11. 17)

.....
.....
.....

Ábrahámról először is azt emeli ki az apostol, hogy egy jólétben élő ókori város lakójaként kész volt engedelmessé válni Isten hívásának, és elindulni egy emberileg sokkal bizonytalanabb életforma felé. Ábrahám esetében a hit fő mozzanata az volt, hogy szakított egész korábbi életével, és készségesen elfogadta azt az életet, amelyet Isten készített számára, anélkül, hogy bármit is megtapasztalt volna belőle – még azt sem tudta, hová hívja Isten. Éppen ezzel alapozta meg Isten megváltó munkájának kibontakozását, hiszen pontosan arra a földre kellett mennie, amely távolabbi leszármazottainak öröksége lesz. Ábrahám az Istenre való teljes ráhagyatkozás példáját ismerhetjük meg, és ez ismertette meg Isten jellemét pogány környezetével is: „Istentől való fejedelmeknek” tekintették őt (1Móz 23,6). Idegenként, sátorokban lakozva és vándorolva kerülhetett olyan helyzetbe, hogy mindent Istenre tudjon bízni, és így az ígéretek megvalósultak az életében, sőt még közvetlen utódaira is kihatottak, akik Ábrahám hitéből és a neki adott ígéretekből meríthettek erőt a saját életükre nézve.

Hitének titka is kiderül: nem földi jólétben és boldogulásban reménykedett, felismerve azok változékonyságát, hanem az „alapokkal bíró várost” várta, az Isten által készített biztos, végső üdvösséget, amely felé a hívő ember „vándorként” halad, és ez adott erőt neki a nehézségek elviseléséhez. Nem várt semmi olyasmit a földi élettől, amit ne Isten biztosított volna számára. Ez érvényes a megígért gyermek, Izsák születésére is, amire emberileg már reménytelen állapotban került sor. Sára említése ezzel összefüggésben szintén alátámasztja ezt, hiszen

neki is hitre volt szüksége ahhoz, hogy elfogadja: még idős korában is képes gyermeket szülni. Bár Sára az ószövetségi beszámoló szerint nem hitt azonnal és maradéktalanul, hiszen először „nevetett” az ígéreten, mégis megtapasztalhatta az ígélet beteljesedését, és Izsák születése utáni „nevetése” már örömet és háláját fejezte ki. Maga Ábrahám is megingott egy időre hitében, de az apostol mindkettőjük esetében a hit tárgyának örömteli beteljesedését emeli ki, ami megvetette Izrael népe kialakulásának alapját. Ez az esemény megerősítette Ábrahám és családja hitét a bekövetkezendőkre vonatkozóan is, ez a hit a továbbiakban teljesen áthatotta életüket és meggyőződésüket.

Ábrahám hite a legkülönlegesebb módon akkor nyilvánult meg, amikor parancsot kapott, hogy áldozza meg Izsákot. Emberileg nézve az Istennek való engedelmesség Izsák elvesztését eredményezte volna. Ábrahám azonban ekkor sem tiltakozott, hanem engedelmessé vált, noha nem értette teljesen, miért kívánja tőle Isten a fia feláldozását. Mégis bízott annyira Isten hűségében, hogy megértse: bizonyosan nem mond el lent önmagának, saját korábbi ígéreteinek. Ábrahám meg volt győződve Isten hatalmáról, arról, hogy ha el is venné Izsák életét, lenne hatalmas őt feltámasztani, vagyis saját korlátozott felfogóképességével Isten hatalmát és bölcsességét állította szembe, ezért volt képes engedelmessé válni. Ez a bizodalom és alázat tette lehetővé, hogy Isten szabadítással avatkozzék közbe, s emellett fontos igazságot jelentsen ki a majdani megváltás áráról is, amelyhez Isten maga gondoskodik helyettes áldozatról.

6 Milyen áldásokkal jár Ábrahám példájának követése a hívők számára?

• „Előre látva pedig az Írás, hogy Isten hitből fogja megigazítani a pogányokat, előre hirdette Ábrahámnak: Te-

benned fognak megáldatni minden népek. Ekként a hitből valók áldatnak meg a hívő Ábrahámval.” (Gal 3,8–9)

A 8. vers azt a fontos tény jelzi Ábrahámra vonatkozóan, hogy Isten előre kijelentette neki a pogányok megáldását. Lényegében ugyanazt az evangéliumot jelentette ki neki ígéretek formájában, amelynek beteljesedését Pál és a többi apostol hirdette. Az evangélium Ábrahám korában sem volt más, mint Pál korában. Maga a zsidó nép is a pogányként elhívott Ábrahám-tól származott, és Isten azért hívta el őket, hogy megmutassa, hogyan vezet ki egy népet a tudatlanságból és juttatja el a teljes Isten-ismeretre. Emiatt Izráel népének mély alázatot kellett volna tanúsítania, de ők az elnyert kiváltságok miatt sajnos elbizakodtak. Ez azonban nem változtatott Isten szándékán, hogy az ő maradékuk által nyerjenek áldást a pogányok: azt az áldást, melyet Ábrahám is elnyert az Istennel való közösségben, hogy hit által részesült Isten igazságában.

Ehhez szorosan kapcsolódik a 9. vers, amely szintén a mindenkori hívők és Ábrahám példájának szoros kapcsolatát fogalmazza meg. Az egyetlen és legnagyobb áldás, melyet a hitben járók elnyernek, az, hogy Ábrahámhoz hasonlóan igazzá nyilvánítatnak: Isten úgy tekint rájuk, ahogyan Krisztusra tekintett, és ugyanazokat a lehetőségeket bocsátja rendelkezésükre, hogy ténylegesen is megszentelődhessenek. Ezt fogalmazta meg Péter apostol is pünkösdi beszédében: „Ti vagytok a prófétáknak és a szövetségnek fiai, melyet Isten szerzett a

mi atyáinkkal, ezt mondva Ábrahámval: És a te magodban megáldatnak a föld nemzetségei mindnyájan. Isten az ő Fiát, Jézus elsősorban nektek támasztva, elküldte őt, hogy megáldjon titeket, mindegyikötöket megtérítve bűneitekből.” (Ap csel 3,25–26)

---

*Az e beti adomány a Sola Scriptura Teológiai Főiskolát támogatja.
– Hozzájárulás a közösség által fenntartott főiskola
működési költségeihez.*

A törvény „átka”, és Krisztus helyettes áldozata

I Milyen értelemben vannak „átok” alatt azok, akik a törvény cselekedetei által kívánnak megigazulni?

- „Akik törvény cselekedeteiből vannak, átok alatt vannak; minthogy meg van írva: Átkozott minden, aki meg nem marad mindazokban, amik megíratk a törvény könyvében, hogy azokat cselekedje.” (Gal 3,10, vö. 5Móz 27,26; 11,26–28)

A soron következő szakasz könnyen félreérthető, ezért nagyon figyelmesen kell olvasnunk. Meg kell figyelnünk először is a következőket:

- Az apostol nem azt mondja, hogy azok vannak átok alatt, akik megtartják a törvényt, hanem azok, akik a törvény cselekedeteiben vannak, azaz önerőből akarják megtartani azt.

- Az átkot (vagy kárhoztatást) maga a törvény mondja ki azokra, akik önerőből vélik elérni a megigazulást.

Ezek után vizsgáljuk meg, miről is szól itt Pál. Az „átok” szemben áll az „áldás”-sal, melyről az előző szakaszban esett szó. Aki áldott, az nincs kárhoztatás alatt, mert összhangba került Isten igazságával, amelyet a törvény is bemutat. Nincs tehát

ellentét Isten igazsága és a törvény között. Az ellentét a törvény és az olyan ember között van, aki látja bűnösségét, de cselekedetek által kíván szabadulni tőle. A „törvény cselekedeteiből” lévő ember valójában nem tartja meg a törvényt, mert nincs ehhez hatalma. Bárhogy is törekszik önerőből összhangba kerülni a törvénnyel, próbálkozása hiábavaló marad, és a törvény továbbra is kárhoztatja cselekedeteit. Mindenki átok alatt van, aki bűnös, de aki kegyes cselekedetek által kíván megszabadulni a gonoszságtól, az átok alatt is marad, mert nem jó úton keresi a szabadulást.

Nem maga a törvény az átok tehát, hiszen Pál másutt kijelenti: „A törvény szent, és a parancsolat szent, igaz és jó.” (Rm 7,12) Az átok a törvény ítélete, mely által kárhoztatja azt, aki nem engedelmeskedik neki. Mivel pedig engedelmeskedni a saját erőnkől nem tudunk, csakis akkor, ha Krisztus ereje él bennünk, mindaddig átok alatt vagyunk, amíg nem kerülünk közösségbe Krisztussal. A cselekedetek által megigazulni akaró ember életéből pedig éppen ez a közösség hiányzik, ezért van átok alatt.

A vers második része arra utal, hogy magában a törvényben található meg a kárhoztatás, amely az engedetlen embert sújtja. 5Móz 11,26–28 szerint maga a mózesi törvény mond áldást azokra, akik engedelmeskednek neki, és átkot az engedetlenekre. Az átok nem csupán a törvény kívánalmaiból fakad, hanem abból, hogy az engedetlenség által Isten igazságát veszünk semmibe. Aki a törvény átka alatt van, az Isten igazságával is szemben áll. Mindaddig így van ez, amíg hit által közösségre nem jutunk Istennel, amint az a folytatásból kiderül.

2 Miért lehetetlen a törvény által megigazulni? Mit jelent az, hogy „élünk” hit által?

- „Hogy pedig a törvény által senki sem igazul meg Isten előtt, nyilvánvaló, mert az igaz ember hitből él. A törvény

pedig nincs hitből, hanem amely ember cselekszi azokat, élni fog azok által.” (Gal 3,11–12, vö. 3Móz 18,5)

A törvény Isten kívánalmait fogalmazza meg az ember iránt, és a tökéletes isteni jellemet tükrözi. Az írott törvény nem tartalmaz eligazítást arra nézve, hogyan érhető el az engedelmesség, hanem pusztán azt fogalmazza meg, mely cselekedetek helyesek, és melyek a helytelenek. Nem is az a célja tehát, hogy megmutassa az engedelmesség útját, csupán az igazság isteni mércéjét tárja elénk. Egy hétköznapi példán érzékeltethetjük ezt: ha például meg akarunk tanulni autót vezetni, akkor nem elég, ha a KRESZ-t tanulmányozzuk, mert ott csak a közlekedéssel kapcsolatos szabályok találhatók meg. Ha magát a vezetést akarjuk megtanulni, keresnünk kell egy oktatót, aki tanácsolni és irányítani tud minket, és be kell ülnünk az autóba. Hasonlóképpen az Isten iránti engedelmisséget sem tanulhatjuk meg a törvényből. Ehhez személyesen Istent kell segítségül hívnunk, és ennek mintegy „eszköze” a hit.

A hit nem más, mint az *egyetlen* módja annak, hogy igazakká váljunk. Az igazság ugyanis az Isten iránti teljes engedelmisséget jelenti. Az „igaz ember hitből él” kijelentés arra utal, hogy aki Istennel, az élet forrásával akar összhangba kerülni, annak teljesen Istenre kell hagyatkoznia, ami az engedelmisség megvalósulását illeti. Pál a Római levélben kimondja, hogy a „test”, azaz a megromlott természetünk „nem engedelmeskedik Istennek, mert nem is teheti”. Önmagunkban semmink sincs, ami képessé tenne bennünket az engedelmisségre, e tekintetben teljesen Istentől függünk.

Maga a törvény is tartalmazza ugyan az ígéretet, hogy élni fogunk, ha megtartjuk a parancsolatokat, de a szomorú tény az, hogy pusztán önmagunktól képtelenek vagyunk ezeket

megtartani. Az a megfogalmazás, hogy „a törvény nincs hitből”, arra utal, hogy a törvény a cselekedetekkel foglalkozik, nem tartalmaz eligazítást arra vonatkozóan, *hogyan* higgyünk. Pusztán a törvény kívánalmaiból nem juthatunk tehát hitre, még akkor sem, ha maguk a parancsolatok Isten jellemét tükrözik. Ezért lépett közbe Isten, elküldve Krisztust, aki a törvénytől eltérő módon mutatta be Isten személyét, és igazságos, ugyanakkor irgalmas jellemét.

3 Hogyan szabadulhatunk meg a törvény átkától, és milyen további ígéret kapcsolódik ehhez?

- „Krisztus váltott meg minket a törvény átkától úgy, hogy átokká lett értünk, mert meg van írva: Átkozott minden, aki fán függ. Hogy az Ábrahám áldása Krisztus Jézusban legyen a pogányokon, hogy a Lélek ígéretét elnyerjük hit által.” (Gal 3,13–14, vö. Rm 8,3. 10–11. 15–17; Mózes 21,23)
-
-

Kulcsfontosságú a 13. vers, mert bemutatja, hogyan távolította el Jézus Krisztus a törvény átkát rólunk, akik képtelenek voltunk engedelmeskedni a törvénynek. Önmagunkban mindnyájan átok alatt vagyunk, és semmi reményünk nincs arra, hogy engedelmeskedni tudjunk. Isten ezért Krisztus által sietett a segítségünkre, hogy utat nyisson a valódi engedelmisségre. Fontos azonban látnunk, hogy Krisztus nem a törvénytől magától, hanem a törvény *átkától* szabadít meg. A törvény továbbra is érvényben marad, ám már nem a kárhozzátása sújt minket, hanem lehetőséget kapunk a betöltésére, Jézus Krisztus szabadító munkája által.

Milyen lépéseken keresztül történt a szabadítás? Fontos ezt látnunk, hogy valóban értékelhessük Isten cselekedetét, amelynek eredménye, hogy Krisztus teljes egészében megváltott minket a törvény átkától.

- 1. lépés: Isten „bűn testének hasonlatosságában” elküldte Krisztust a földre (Rm 8,3).

Fontos, hogy Jézus a mi saját testünkkel teljesen azonos testben, bűnre hajló természetünket hordozva jött el közénk. Ebben a testben kellett bemutatnia, hogy lehetséges Isten akaratainak engedelmeskedni minden körülmények között, még erőtlenségben, megromlott állapotunkban is. Továbbá e testben kellett hordoznia bűneinket a helyettes áldozat során. Minderre azért volt szükség, hogy velünk, emberekkel teljesen azonos állapotban tapasztalja meg a bűnök miatti szenvedést.

- 2. lépés: Jézus emberi természetben élve „kárhoztatta a bűnt a testben” (Rm 8,3).

A „bűn kárhoztatásának” fontos eleme volt a folyamatos imaküzdelem, amelyet Jézus azért vívott, hogy a kísértés ostromló hatalmával szemben közösségben maradhasson Istennel: „Aki az ő testének napjaiban könnyölgésekkel és esedezésekkel, erős kiáltás és könnyhullatás közben járult ahhoz, aki képes megszabadítani őt a halálból, és meghallgattatott az ő istenfélelméért.” (Zsid 5,7) Ezzel számunkra is példát mutatott, hiszen földi létének körülményei teljesen megegyeztek a mieinkkel. A folyamatos hitküzdelem által megerősített engedelmesség révén volt képes ellenállni a bűnnek.

- 3. lépés: Krisztus „átokká lett” (Gal 3,13) értünk, amikor „testében vitte fel bűneinket a fára” (1Pt 2,24).

Krisztus áldozatának az ereje nem csupán abban állt, hogy vállalta a bűnért való szenvedést, azt, hogy Isten teljesen elforduljon tőle, nem csupán bűnösökként, hanem egyenesen a bűn megtestesítőjeként bánva vele. Az, hogy „átokká”, azaz

az emberiség összes bűne és engedetlensége hordozójává vált, azért jelentőségteljes, mert életében teljes engedelmeséget tanúsított Isten akarata iránt. Tökéletes áldozat volt tehát, akinek nem volt saját bűne, és mind a bűnhordozást, mind az áldozati halált önként, szeretetből vállalta. Ez a garancia arra, hogy szenvedése csakis másokért, azaz értünk történt, míg szenvedése által teljesítette a törvény követelményét, hogy a bűnért valakinek bűnhődnie kell. Az átkot – tehát a világ és benne az ember tökéletlenségét – közbenjárása által egészen addig hordozza, amíg az egész világot megtisztítja a bűntől, de közben nem szennyeződik be a bűnnel, sőt jelenlétével megtöri annak hatalmát.

Amikor Krisztust beengedjük az életünkbe, akkor elfogadjuk, hogy értünk halt meg, és személyes bűneink hordozójává válik, miután egyszer az egész világ bűnéért elszenvedte az áldozati halált a kereszten. A világ Megváltójából személyes Megváltónkká válik, amikor élő kapcsolatba kerülünk vele. Így lehet közösségünk áldozati halálával, amikor az iránta érzett hálás szeretetből befogadjuk Őt. Egyszerre fogadjuk el áldozati halálát, amellyel közösséget vállalunk, valamint tökéletes életét, hiszen a megfeszített és feltámadt Krisztust fogadjuk be egy személyben.

- 4. lépés: A feltámadt Krisztus által ugyanaz az Isten, „aki feltámasztotta Krisztus Jézust a halálból, megeleveníti a ti halandó testeteket is, bennetek lakozó Lélek által” (Rm 8,11). Krisztus a Szentlélek által nyert új életet, és ugyanez a Lélek elevenít meg minket is, amikor Krisztust befogadjuk. Amikor Pál a Lélek ígéretéről beszél, akkor pontosan ezt érti rajta: Isten már Ábrahámnak megígérte, hogy Krisztusban megáldatik a föld minden nemzetsége, és ez a megszentelődés a nekünk ajándékozott Szentlélek által történik. A Lélek tesz bennünket képessé arra az engedelmességre, amire a természetünk önmagától nem képes, ahogyan ez Jézus földi életében is történt.

- 5. lépés: A Szentlélek a „fiúság Lelkévé” (Rm 8,15) válik, amely által ugyanúgy Isten gyermekeivé leszünk, ahogyan Jézus Isten Fia volt.

A fiúság Lelkének birtokában ugyanolyan szabadon járulhatunk Isten elé, ahogyan azt Jézus tette, és igényelhetjük mindazt a segítséget is, amelyben Ő részesült. Ennek révén az Atya ugyanolyan tökéletesen nyilvánulhat meg általunk, ahogyan Jézus földi életében megnyilvánult.

A fentiek mind részét képezik annak a folyamatnak, melynek során Jézus valóságosan megvált bennünket a törvény átkától, ugyanakkor képessé tesz a törvény betöltésére. A Lélek elnyerése által az Ő tökéletes engedelmissége ismétlődhet meg az életünkben. „Krisztus megváltott minket a törvény átkától – és nem attól, hogy folytassuk igaz előírásainak megcselekvését. Nem kell többé bünt elkövetnünk. Krisztus szétszakította a minket fogva tartó bűn kötelékeit, és el kell fogadnunk áldozatát azért, hogy megszabaduljunk a visszatérő bűneinktől. Ezután már nem kell egy jobb élet utáni sóvárgással, vagy hiábavaló, ki nem mondott vágyak miatti bánkódással tölteni az időnket. Krisztus nem táplál hamis reményeket, hanem a bűn foglyaihoz jön, és azt kiáltja nekik: »Szabadság! A börtönajtók nyitva állnak! Lépjetek ki!« Ennél többet mit mondhatna? Krisztus teljes győzelmet aratott a »jelenvaló gonosz világ« felett, a »test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet büszkesége felett«, és ha hiszünk Őbenne, győzelme a miénk is lehet, csak el kell fogadnunk.” (Ellet J. Waggoner: *Az örömhír*, 103. o.)

4 Milyen „örökséget” helyez kilátásba számunkra Isten „végrendelete”?

- „Testvéreim, ember szerint szólok! Lám, az ember jogerős végrendeletét senki erőtlenné nem teszi, sem ahhoz hozzá nem ad.” (Gal 3,15)

.....
 .....
 .....

Pál a továbbiakban az Ábrahám fiainak, azaz a hívők összességének megígért örökséggel foglalkozik. Az örökség ígértét Isten „végrendelete” tartalmazza, melyet az Ábrahámnak tett ígéretek formájában adott, és Krisztus helyettes áldozati halála által pecsételt meg. Pál jogi példán szemlélteti, hogy egy végrendelet nem érvényteleníthető, sem nem módosítható utólag, a végrendelkező beleegyezése nélkül. Ugyanígy Isten Ábrahámnak tett ígérétei is megmásíthatatlanok, örök érvényűek, és minden körülmények között teljesülnek – hiszen Isten esküvel is megerősítette őket, miután Ábrahám kiállta a próbát Izsák megáldozásakor (1Móz 22,16–18).

5 Miért fontos, hogy az ígéretek nem több, hanem egy utódra vonatkoztak?

- „Az ígéretek pedig Ábrahámnak adattak és az ő magvának. Nem mondja: »és a magvaknak«, mint sokról, hanem mint egyről. És a te magodnak, aki a Krisztus.” (Gal 3,16)

.....
 .....

Pál arra mutat rá, mi az Ábrahámnak adott ígéretek záloga. Kijelenti, hogy az ígéretek egyetlen „mag”-ra vonatkoztak, ez pedig maga Krisztus. Ez azt jelenti, hogy az ígéretek teljesülésének biztosítéka Krisztus személye, vagy más szóval: a megígért áldások csak általa válhatnak valóra. Semmi egyéb nincs,

ami az ígéretek teljesülését elősegítené, és „mag” sincs több, hanem csak egy. Az „Ábrahám fiai” közé sorolt emberek is ebből a „mag”-ból származnak. Ábrahám igaz gyermekei közé nem lehet pusztán testi leszármazás alapján bekerülni, mert az ígéretek azokra vonatkoznak, akik Ábrahámhoz hasonlóan hisznek, amint ezt az apostol korábban már leszögezte.

Ábrahám életrajzából teljesen nyilvánvaló, hogy megértette Isten ígérését, és várta a Jézus által hozott szabadítást. Ez különösen akkor vált nyilvánvalóvá, amikor Izsák megáldozásakor betekintést nyert a helyettes áldozat mibenlétébe. Maga Jézus jelenti ki, hogy Ábrahám „látta az én napomat, és örült” (Jn 8,56). Ábrahám igazi utódai tehát azok, akik hozzá hasonló hittel viszonyulnak Isten szabadításához, amely Krisztus által valósul meg.

6 Milyen viszony áll fenn az Ábrahámnak adott ígéretek és a később életbe léptetett törvényszövetség között?

- „A kötést, melyet Isten először megerősített a Krisztusra nézve, a négyszázharminc esztendő múltán keletkezett törvény nem teszi erőtlenné, hogy megsemmisítse az ígérést. Mert ha törvényből van az örökség, akkor többé nem ígéretből; Ábrahámnak pedig ígélet által ajándékozta azt az Isten.” (Gal 3,17–18, vö. Rm 4,13)

Az apostolnak, mielőtt rátérne a törvény szerepének taglalására, feltétlenül foglalkoznia kell azzal a kérdéssel, hogy a Mózes idejében életbe léptetett törvényszövetség mennyiben befolyásolja, illetve módosítja az Ábrahámnak adott ígéretek teljesülését. Hiszen látszólag ellentét van a hit alapján elnyert

ígéretek és a törvényszövetség feltételei között. Az ellentét azonban valóban csak látszólagos. Isten nem kerülhet ellentmondásba önmagával – azért sem, mert az Ábrahámnak tett ígéretek esküvessel is megerősítette. A törvényszövetségnek csakis kiegészítő szerepe lehet az ígéreteken alapuló szövetség mellett, és hogy ez pontosan mi, azzal Pál a soron következő szakaszban foglalkozik majd.

Amit az apostol a jelen összefüggésben hangsúlyoz, az nem más, mint hogy az ígéretek nem kapcsolódhatnak a törvény megtartásához. Ábrahám idejében ugyanis még nem létezett írott törvény. Továbbá az emberi természet engedelmességre képtelen állapota is kizárja, hogy az ígéretek a parancsolatok megtartásához kapcsolódjanak. Ábrahám csakis ígéretek formájában nyerte el az „örökséget” Istentől, hitének alapján. Maguk az ígéretek az új Föld birtoklására vonatkoztak, miután mind a környezet, mind az emberek megszabadultak az „átoktól”. A reménység tárgya az átoktól, vagyis az engedetlenségtől és ennek következményeitől való megszabadítás, márpedig láttuk, hogy a törvény erre képtelen. Amit Isten Ábrahámnak megígért, azt Teremtőnk maga fogja véghezvinni, ha az emberek hitből működnek együtt Ővele.

Az e heti adomány az irodalmi alapot támogatja. – Hozzájárulás a Bibliaiskolák Közössége Könyvkiadónál megjelentetett kiadványok és a kiadó működési költségeihez.

Isten célja a törvénnyel: a „törvény alatti” állapot, amely Krisztushoz vezet

I Miért volt szükség az írott törvény kihirdetésére?

- „Micsoda tehát a törvény? A bűnök okáért adatott, amíg eljő a Mag, akinek tétetett az ígélet; rendeltetvén angyalok által, közbenjáró kezében. A közbenjáró pedig nem egyvalakié, Isten ellenben egy.” (Gal 3,19–20)

Ábrahám idejében nem volt még írott törvény, noha Isten törvénye, igazsága természetesen már ekkor is létezett. Ábrahám azonban személyes hitkapcsolatban volt Istennel, teljesen alávetette magát igazságának, és ezzel természetesen betöltötte Isten törvényét, amit maga Isten jelentett ki: „Hallgatott Ábrahám az én szavamra, és megtartotta a megtartandókat: parancsolataimat, rendeléseimet és törvényeimet.” (1Móz 26,5) Isten minden utasítása, amelyet személyesen adott Ábrahámnak vagy utódainak, törvényével összhangban történt, s amíg ők hitből engedelmeskedtek ezeknek, nem volt szükség a törvény írásba foglalására. Merőben más volt azonban az Egyiptomból kivonuló izraeliták, Ábrahám utódainak állapota. Kö-

zöttük a többség hitben erőtlén volt, hajlamos a zúgolódásra és az engedetlenkedésre. Számos esetben képtelenek voltak hinni Istennek, és földi küldötte, Mózes ellen is lázongtak. Noha birtokolták az Ábrahámnak adott ígéreteket, fennállt a veszély, hogy hitetlenségük miatt elveszítik a megígért örökséget. Szükség volt tehát valamire, ami visszatartja őket a bűntől, egyértelműen rámutatva, mi helyes és mi helytelen. Isten ezt személyesen is megtette, például a mannahulláskor, amikor egyértelműen jelezte Mózesnek, ha a nép áthágta törvényét: lásd 2Móz 16,1–4. 27–28. A nép nagy száma és hitbeli erőtlenségük miatt azonban szükség volt arra, hogy Isten ünneplés keretében közösen kihirdesse a törvényt, megerősítendő az Ábrahámmal kötött szövetséget.

Pál arról is szól, hogy Izráel „angyalok által rendeltetvén, közbenjáró kezében” kapta a törvényt. Ez arra utal, hogy a menny képviselői voltak jelen a törvény kihirdetésekor, és maga a Közbenjáró, Jézus Krisztus adta át a törvényt a népnek, hiszen Ő maga írta fel a Tízparancsolatot a kőtáblákra. Azt, hogy Krisztus volt a hivatkozott Közbenjáró, alátámasztja 1Tím 2,5 kijelentése: „Egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus” – az Ige senki mást nem nevez közbenjárónak. Ebben az igében Jézus az ember képviselőjeként jelenik meg, de a fordítottja is igaz: a törvényadáskor a menny és a föld Isteneként hirdette ki a törvényt Izráelnek. Ez nyilvánvalóvá tette, hogy az egész törvény Isten jellemét és akaratát tükrözi.

2 Milyen kapcsolat van Isten ígéretei és törvénye között?

- „A törvény tehát Isten ígéretei ellen van? Távol legyen! Mert ha olyan törvény adatott volna, amely képes megeleveníteni, valóban a törvényből volna az igazság.

De az Írás mindent bűn alá rekesztett, hogy az ígéret Jézus Krisztusban való hitből adassék a hívőknek.” (Gal 3,21–22)

.....

.....

.....

Pál egyértelművé teszi, hogy a törvény nem foglalta el a szövetség alapjaként az ígéretek helyét, sőt éppen ellenkezőleg: gátat szabott annak, hogy Izráel fiai olyan úton induljanak el, amelyen haladva elveszíthették megígért örökségüket. Az ünnepeles kihirdetés aláhúzta Isten parancsolatainak jelentőségét, és a nép nagy tömegeiben istenfélelmet ébresztett, tiszteletet Isten és rendelései iránt. Ám más hangsúllyal is igaz, hogy a törvény nem lépett az ígéretek helyébe: nem teszi semmissé azt, hogy kizárólag hit által válhatunk az Ábrahámnak adott ígéretek örökösivé. A törvény nem lép a hit helyébe, nem arról van szó, hogy egyszer csak a törvény cselekedeteiből nyerjük el az igazságot hit helyett. Ez csak akkor volna lehetséges – mondja az apostol –, ha a törvény nem csupán rámutatna a bűnre, hanem meg tudná adni az engedelmességhez szükséges erőt – ha képes lenne minket megeleveníteni. De mivel erre nem képes, csakis az Istenben való személyes hit és bizalom révén lehetünk valóságosan részesei Isten igazságának.

Fontos, hogy helyesen értsük a „mindent bűn alá rekesztett” megfogalmazást. Arra utal, hogy Isten a törvény által mintegy „börtönbe zárta” az engedetlenkedőket, hogy ne tudjanak szabadon vétkezni. A törvény szerepe az, hogy a bűnre rámutatva és azt megfeddve gátat szabjon a vétkezésnek. Nem a törvény a „börtön”, hanem a bűn, szabadulnunk ebből kell – a törvény mintegy „börtönörként” mutat rá rab voltunkra, mindaddig, amíg Isten ki nem jelenti nekünk a szabadulás út-

ját. Nem a törvényben van a bűn, hanem bennünk, a törvény csak egyértelművé teszi a bűnöket. Olyan értelemben is igaz ez, ahogyan Pál a Római levélben fogalmaz: „A bűnt nem ismertem, hanem csak a törvény által, mert a kívánságról sem tudtam volna, ha a törvény nem mondaná: Ne kívánjad!” (Rm 7,7) A törvény hatékony eszköz arra, hogy Isten Lelke meggyőzzön minket bűnösségünkről, arról, hogy áthágjuk Isten igazságát, s ez közvetve ösztönöz arra, hogy a szabadulás útját keressük.

A „bűn alá rekesztettség” nyomán adatik az ígéret, amely az Istenbe vetett hiten alapul. A hitre azért van szükség, mert önmagunktól nem tudjuk betölteni Isten igazságát, s ezt éppen a törvény teszi nyilvánvalóvá számunkra. Minél mélyebbnek érezzük a szakadékot saját magunk fogyatékos, bűnös volta és Isten tökéletessége között, annál komolyabban igyekszünk megragadni a hiten alapuló ígéreteket.

3 Miért szükségszerű a „törvény alatti” állapot, és mi a célja?

- **„Minekelőtte pedig eljött a hit, törvény alatt őriztetünk, egybezárva az eljövendő hit kinyilatkoztatásáig. Ekként a törvény Krisztusra vezérlő mesterünkké lett, hogy hitből igazuljunk meg.” (Gal 3,23–24)**
- .....
- .....
- .....

A „törvény alatt” kifejezés által Pál azt sugallja, hogy a törvényből következő büntetés, megrovás vonatkozik ránk, amíg bűneinkben vagyunk. Hasonló ez ahhoz, mint amikor valakit egy

bűncselekmény gyanújával letartóztatnak. Egészen addig őrizet alatt tartják, amíg be nem bizonyosodik az ártatlansága, vagy ha a gyanú beigazolódik, a büntetés letöltéséig. Hasonló a törvény szerepe is: „őrizet” alá rendel minket, amíg nem jutunk el oda, hogy vágyakozunk a szabadulásra. A párhuzam azonban itt véget is ér. Ellentétben a földi igazságszolgáltatással, esetünkben akkor nyílik meg a „börtönajtó”, ha készek vagyunk elfogadni a szabadulás lehetőségét, ha már nem egyezünk ki bűnös állapotunkkal, és készek vagyunk hitből Istenre hagyatkozni.

A „mester”-nek fordított szó görögül *paidagogosz*, amely az ókorban a gyermekek őrzését és felügyeletét ellátó rabszolgát jelentette. Feladata az volt, hogy megakadályozza a gyermekek szökését, és ha kellett, testi fenyítésben is részesíthette őket. A leghelyesebben talán „felügyelő”-nek fordíthatjuk ezt a szót. Szükséges, hogy amíg nincs érett hitünk, e „felügyelő” alá rendeltessünk, mégpedig a saját érdekünkben. Amíg bűneink lekötözve tartanak bennünket, nem tudnánk helyesen élni a szabadsággal, csak rosszul használnánk, és a romlásunkra lenne. Jézus ezt a legmegrendítőbben a tékozló fiú példázatában szemlélteti (Lk 15,11–32). Nekünk jó, ha átmenetileg a törvény „felügyelete” alatt vagyunk, és folyton bűnösségünk korlátaival szembe-sülünk, mert ez határt szab a vétkezésünknek. A törvény alatti állapot azonban hosszú távon már nincs javunkra, hiszen amint az apostol később fogalmaz, lelki „kiskorúságot” eredményez, ezért Isten a törvény alatti állapot idején is azon munkálkodik, hogy bizalomra jussunk iránta, és hitet nyerjünk ahhoz, hogy magunkat Őrá bízva, elinduljunk a szabadulás útján.

Ennek fényében azok, akik a törvény által akarnak megigazulni, úgy viselkednek, mintha valaki börtönbe vonulna, hogy jobb emberré válják – ami nyilvánvaló képtelenség. Ez a törvény szerepének félreértéséből fakad. A törvény nevelő, korlátozó jellege nem teszi lehetővé, hogy a megjobbulás eszköze legyen. Ellenkezőleg: a törvény alatti állapot tartóssága inkább növeli megkötözöttségünket, rabságunkat, noha adhat

egyfajta biztonságérzetet – egy börtöncella falai között is érezhetjük magunkat biztonságban, de ennek ára a szabadságunk elvesztése. Isten célja viszont az, hogy minél hamarabb valódi szabadságra jussunk.

4 Hogyan változik meg a törvényhez való viszonyunk, amikor hitre jutunk?

- „De minekutána eljött a hit, nem vagyunk többé a vezérlő mester alatt. Mert mindnyájan Isten fiai vagytok a Krisztus Jézusban való hit által.” (Gal 3,25–26)

A 25. versben Pál nyilvánvalóvá teszi, hogy a törvény alatti állapotból a hit megszületésekor szabadulunk fel. Az izraeliták esetében is az volt a cél, hogy egyénileg hitre jussanak, és a „bűn alá rekesztettség” állapotát felváltsa az önkéntes, hitből történő Istenre hagyatkozás, amely által az ember igaznak nyilváníttatik. Jelenleg is ez a törvény célja, ilyen szerepet tölt be az életünkben. Távolról sem arról van szó, hogy magától a törvénytől szabadulunk meg, amikor hitre jutunk, hiszen Isten igazsága, amelyet az írott törvény is kijelent, továbbra is érvényben marad. Ezért is veti fel Pál másutt a kérdést, amit rögtön meg is válaszol: „A törvényt tehát hiábavalóvá tesszük-e hit által? Távol legyen! Sőt inkább a törvényt megerősítjük.” (Rm 3,31) A hit nemhogy megszabadítana a törvénytől, hanem inkább képessé tesz a törvény valódi betöltésére, miután a bűnnek már nincs uralma felettünk. Ami megszűnik, az a törvény „börtönőr”-szerepe, a bűn miatti korlátozottság állapota.

Ez az állapotváltozás összefügg Isten iránti viszonyunk megváltozásával. A törvényen keresztül is Isten igazságával kerülünk kapcsolatba, de ekkor az igazság feddést és kárhoz-tatást jelent számunkra. Jól kifejezte ezt, amikor Izráelnek ki-hirdettetett a törvény. A nép ekkor, bűnössége miatt, félelem-mel tekintett Istenre, és a törvényadás külsőségei is azt hang-súlyozták, hogy Isten határozottan elutasít minden közösséget a bűnnel. Amikor azonban megszületik az Isten iránti biza-lom, elnyerjük „a fiúság Lelkét” (Rm 8,15; Gal 4,6), s ezáltal Isten fiaivá és leányainak leszünk, ahogyan Krisztus is Isten Fia volt. Ekkor ugyanúgy képesek leszünk igényelni Isten támo-gatását minden helyzetben, ahogyan ezt Krisztus is tette földi életében.

„Mikor jön el tehát a hit? »A hit hallásból van, a hallás pe-dig Isten igéje által.« (Rm 10,17) Amikor az ember befogad-ja Isten Igéjét – az ígéret szavát, amely a törvény teljességét hordozza –, és többé már nem küzd ellene, hanem átadja ma-gát neki, akkor a hit elérkezik hozzá. Olvassuk el a Zsidók-hoz írt levél 11. fejezetét, és látni fogjuk, hogy a hit már a kez-detektől eljött. Ábel napjai óta az emberek hit által találtak rá a szabadságra. Az egyedüli meghatározott időpont a *most*, a *ma*. »Most van az idő, íme most van a megváltás napja.« (2Kor 6,2) »Ma, ha az Ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a szíveteket!« (Zsid 3,7–8)” (Ellet J. Waggoner: *Az örömhír*, 134. o.)

5 Mit jelent és hogyan valósul meg az, hogy „felöltöttük Krisztust”?

- „Akik Krisztusba keresztelkedtetek meg, Krisztust öltöttétek fel.” (Gal 3,27)
- .....
- .....

Az apostol egyértelműen a keresztséghez kapcsolja „Krisztus felöltözését”. Ez valóságosan azt jelenti, hogy Krisztus képmását hordozzuk magunkon, amikor szövetséget kötünk vele, és ténylegesen beengedjük Őt az életünkbe. Ugy valósul ez meg, hogy önmagunk helyett Krisztusnak engedjük át a cselekvést, és ha Ő cselekszik bennünk, életünk kifelé is egészen más képet mutat. Olyan az, mintha szennyes ruháink helyett ragyogó, tiszta, makulátlan ruhát öltönnék magunkra. Az Ige gyakran hasonlítja is a jellemet ruhához, például Zak 3. fejezetének látomásában, ahol Isten leveszi Józsuá főpapról a szennyes ruhát, és tiszta ruhába öltözteti. Pál azonban ennél kissé tovább megy, amikor arról beszél, hogy Krisztust öltö-zük fel. Nem kevesebbet mond ezzel, mint hogy a „tiszta ru-ha”, a megszentelt jellem magának Krisztusnak a jelleme, és nem tehetünk rá szert másképpen, mint hogy magát Krisztust fogadjuk be az életünkbe.

A keresztséget jelölő eredeti görög szó a *bemerítés*, ami ki-fejezi, hogy teljesen „elmerülünk” Krisztus jellemében, ami-kor szövetséget kötünk vele, és ennek a külsődleges kifejezé-se a vízbe merítés. Ha viszont elmerültünk benne, akkor mi magunk már nem vagyunk láthatók, csupán Krisztus. Ezért mondta Pál korábban: „Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus. Amely életet pedig testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem, és önmagát ad-ta értem.” (Gal 2,20) Ott arról volt szó, hogy Krisztussal együtt megfeszítettünk, és meghaltunk a bűnnek, itt pedig arról, hogy életünk mintegy „belemerül” Krisztus életébe, és teljesen Őbenne „élünk, mozgunk és vagyunk” (Ap csel 17,28), saját önkéntes döntésünk által. Amikor átadtuk ma-gunkat Istennek, bizonyos értelemben megszűnik létezni a saját akaratom, mert ezt Krisztus akarata váltja fel. Persze a döntési képességünk nem szűnik meg, csak megváltozik az, ahogyan használjuk: korábban megromlott természetünk diktátumának rendeltük alá, most pedig arra használjuk, hogy

folyamatosan Istennek engedelmeskedjünk, és megmaradjunk a „Krisztust felöltözött” állapotban.

„Krisztus szerette az egyházat, és önmagát adta azért, hogy megszentelje, megtisztítva a víz fürdőjével az Ige által (Eféz 5,25–26). Szó szerint *a víz fürdőjével az Igében*. Eltemettétvén a vízben, az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, a lelkiismeretes hívő kifejezi, hogy elfogadja az élet vizét, Krisztus vérét, amely megtisztít minden bűntől, és átadja magát egy más életnek: ezután már csak Isten szava lesz a fontos számára, mely az Ő szájából származik. Ettől kezdve az *én* eltűnik, és csak Krisztus élete nyilvánul meg halandó testünkben.” (Ellet J. Waggoner: *Az örömhír*, 136. o.)

6 Milyen konkrét, gyakorlati áldásokkal jár, ha Krisztusban vagyunk?

- **„Nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban. Ha pedig Krisztuséi vagytok, tehát az Ábrahám magva vagytok, és ígéret szerint örökösök.” (Gal 3,28–29)**

.....
.....
.....

Aki Krisztusban van, Őt „öltözte fel”, az részesévé vált az Ábrahámnak adott ígéretnek, és korábbi társadalmi státusa is semmissé lesz a megváltásban való részesülés esélyét illetően (a 3,28-ban azért utalhat Pál a görögökre, a rabszolgákra és a nőkre, mert a judaista felfogás e három csoportot „alacsonyabb rendűnek” tartotta, Pál azonban azt hangsúlyozza, hogy Isten

előtt nincs ilyen különbségtétel). A megváltásnak csak egyetlen útja létezik, és Krisztust elfogadva, Őt felöltözve mindenki végighaladhat ezen az úton, tekintet nélkül nemi vagy etnikai hovatartozására, társadalmi státuszára vagy képzettségére, mert Isten hit által mindenkit személyre szabottan tud vezetni. Krisztus által mindenki Ábrahám magvához tartozik, és részesese annak az ígéretnek, hogy hit által örökölni fogja a földet. Egy mag van ugyan, de ebbe mindenki beletartozhat, aki hisz.

Ábrahám magva az ígéretnek örököse, és ez azt is jelenti, hogy Krisztus is csak akkor nyeri el véglegesen Istentől kapott örökségét, amikor teljességre jut azok száma, akik Ábrahám magvához tartoznak. Isten addig nem zárja le a történelmet, amíg egyetlen ember is van, aki nem jutott még el „a Krisztus teljességével ékeskedő kor mértékére” (Eféz 4,13), a teljes hitbeli érettségre. Aki Ábrahám magvához tartozik, annak kiváltsága, hogy minden lehetséges eszközt igénybe vegyen hitbeli növekedéséhez, és Krisztus által betöltse a törvényt, eleget téve azoknak a feltételeknek, amelyek alapján Ábrahámhoz hasonlóan elnyerheti az ígéreteket.

Az e beti adomány a médiaosztályt támogatja.

– Hozzájárulás a közösség által terjesztett hanganyagok készítéséhez és az osztály működtetéséhez.

Október

1. szombat	Jel 1,7	
2. vasárnap	2 Pt 3,10	
3. hétfő	Jób 38,22-23	
4. kedd	Ésa 13,13-14	
5. szerda	Zsolt 50,6	
6. csütörtök	Mt 24,36	
7. péntek	Mt 24,27	Napnyugta: 18.13
8. szombat	Zsolt 50,3-4	
9. vasárnap	Ésa 2,19	
10. hétfő	Fil 3,20-21	
11. kedd	2Tim 4,1	
12. szerda	Márk 14,62	
13. csütörtök	Ezék 38,20-21	
14. péntek	Jel 6,15-16	Napnyugta: 18.00
15. szombat	Jer 25,30-31	
16. vasárnap	Jer 50,25	
17. hétfő	Mt 24,44	
18. kedd	Ésa 26,19	
19. szerda	Ján 5,28-29	
20. csütörtök	Jób 19,25,27	
21. péntek	1Jn 5,11	Napnyugta: 17.47
22. szombat	1Kor 13,12	
23. vasárnap	Tit 2,13	
24. hétfő	1Thess 4,16-17	
25. kedd	Jer 4,23-25	
26. szerda	Jel 20,1-2	
27. csütörtök	Jer 31,16-17	
28. péntek	2Tim 4,7-8	Napnyugta: 17.35
29. szombat	Jak 1,12	
30. vasárnap	Lk 21,28	
31. hétfő	Jel 22,12	

November

1. kedd	Júd 5-6	
2. szerda	Zsolt 91,11	
3. csütörtök	Mt 25,23	
4. péntek	Zsid 12,2	Napnyugta: 16.24
5. szombat	Mt 25,40	
6. vasárnap	Ésa 53,10-11	
7. hétfő	Mt 25,21	
8. kedd	1Sám 16,7	
9. szerda	Ésa 55,9	
10. csütörtök	Kol 3,2	
11. péntek	1Kor 3,14	Napnyugta: 16.14
12. szombat	1Kor 2,9	
13. vasárnap	Jel 22,2	
14. hétfő	Jel 14,2-3	
15. kedd	Ésa 33,17	
16. szerda	Jel 14,1	
17. csütörtök	Jel 7,9	
18. péntek	Dán 12,3	Napnyugta: 16.06
19. szombat	Jel 7,14	
20. vasárnap	Ésa 64,3	
21. hétfő	2Kor 4,18	
22. kedd	Jel 22,14	
23. szerda	1Kor 6,3	
24. csütörtök	Júd 14-15	
25. péntek	Jel 20,5-6	Napnyugta: 16.00
26. szombat	Jel 20,7-9	
27. vasárnap	Jel 20,12	
28. hétfő	Préd 12,16	
29. kedd	Jn 5,22	
30. szerda	Mt 25,34	

JEGYZETEK

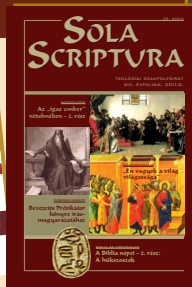
JEGYZETEK

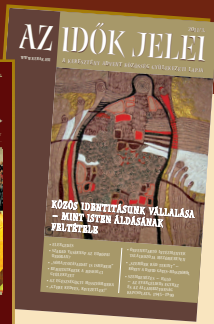

500 Ft

3500 Ft

380 Ft

430 Ft

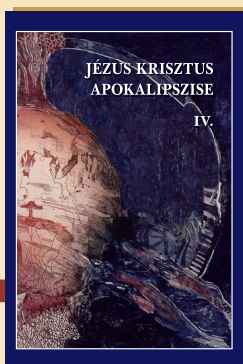
Könyvajánló

Bibliaiskolák Közössége
Könyvkiadó

- www.bikkiado.hu
- 06-20/379-6020
- 1181 Budapest, Réviczky Gyula u. 46.

1350 Ft

2700 Ft

1300 Ft

A médiaosztály 2011. őszi ajánlataiból

Csak nyisd ki
a szíved
Énekek
gyerekeknek
• 1000 Ft

**Katasztrófák
és
kiemelkedések**
Reisinger János
4 részes
előadás-sorozata
MP3-CD-n
• 700 Ft

